Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ... 21-hээ гарана. | № 67 (18390) | 1990 оной мартын 22, четверг | Сэн 3 мүн.

ССCР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

Литвагай ССР-эй Верховно Соведэй батален абаhан «Бэеэ даабан байдалтай Литвагай гүрэниие hэргээхэ» тухай, мүн республикын газар дээрэ Литвагай ССР-эй Конституциин, СССР-эй Конституциин хүсэндөө байлгые болюулха тухай хуулиин актнууд үнэнтэ бэшэ гэжэ СССР-эй Арадай депутадуудай ээлжээтэ бэшэ гурбадахи съезд мэдэрhэн байгаа.

Союзна мэдэлэй предприятинуудай эрхэ ба уялгые хубилгаха, гүрэнэй предприятинуудые үмсын зөөри болгожо дамжуулха, өөhэдын валюта бии болгохо, тамуужанай албаниие байгуулха гэхэ мэтэ түсэбүүдые тэндэ дары түргөөр зохёожо байна гэжэ харуулhан мэдээсэлнүүд республикаhаа ороно. Тиигэжэ Литвагай ССР-эй экономикын ороной арадай ажахын комплекстой холбоое таhалдуулhан алхамууд абтажа байна. Имэ ябуулгануудай хойшолонгууд республикын социально-экономическа юрэнхы байдалда, ажалшадай болон бүхы хүн зоной байдалда хангалтагүй муугаар нүлөөлхэдөө болохо.

Литвагай ССР-эй экономикын, нэн түрүүн республикын хүн зоной hуудал байдалтай холбоотой объектнүүдтэ тогтууритай hайнаар хүдэлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тоолон, Литвагай ССР-эй предприятинуудай бусад союзна республикануудай предприятинуудтай таhалдуулагдажа байhан холбоон аюултай гэжэ СССР-эй правительство анхаралаа хандуулна. Экономическа тогтууритай hайн харилсаанууд бүхы түхэлэй продукци эльгээхэ, 1990 оной үйлэдбэриин программануудые дүүргэхэ талаар хамтын хэлсээтэ уялгануудые хэлбэришэгүйгөөр сахиха эрилтэ табина.

Тиихэдэ Литвагай ССР-эй газар дээрэ байдаг союзна мэдэлэй бүхы объектнүүд ССР Союзай зөөри болоно гэжэ СССР-эй правительство тэмдэглэнэ. Республиканска органуудай нэгэ талаhаа абаhан шиидхэбэринүүдээр тэдэнэй эрхэ ба уялганууд, ажал ябуулгын түхэл, шэнжэ, гуримууд хубилгагдаха ёhогүй. Энээнhээ уламжалан, мэдэлдэнь байhан предприятинуудые, организацинуудые Литвагай ССР-эй мэдэлдэ дамжуулха тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ ёhогүйт гэhэн заабари СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй саг үргэлжын зурганууддта, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта үгтөө. СССР-эй министерствэнүүд лэ ниитын-союзна зөөриин дурсагдаhан объектнүүдые захирха ёhотой.

Атомай элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүдые, ниитэ-союзна зөөриин бусад шухала объектнүүдые ашаглалгын аюулгүй байдалые хангаха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тоолон, зохихо зургаанууд дурсагдаhан объектнүүдые сахин хамгаалга эрид шангадхахыень даалгагдаа.

Литвагай ССР-эй, мүн РСФСР-эй Калининградска областиин хүн зоной аша туhада ниитэ-союзна удха шанартай транспортна коммуникацинуудай таhалгаряагүй хүдэлмэри хангахыень, Клайпедын порт дээгүүр ашаа дамжуулан зөөхыень СССР-эй правительство Зам харилсаанай, далайн флодой, загаhанай ажахын болон Граждан авиациин министерствэнүүдые уялгалба.

Литвагай ССР-эй газар дээрэ тамуужанай гурим тогтоохыень Тамуужанай главна управленидэ, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэдэ, Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедтэ даалгагдаа.

Ороной мүнгэн hангай-урьhаламжын гуримай, СССР-эй гадаадын экономическа харилсаа холбооной нэгэдэлые буруу hүргэhэн шиидхэбэринүүдые республикын зурганууддай абалга хадаа ССР Союзай хүсэндөө байhан хуулида, союзна республиканууддай ба бүхы Союзай аша туhада зүрюу харша зүйл болоно гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет уридшалан hэргылнэ.

Литвагай ССР-эй политическэ, социально-экономическа ба национально-соёлой хүгжэлтын асуудалнуудта ойлгодогоор хандажа, обществые шэнэдхэхэ, республикын бэеэ дааhан байдалые бэхижүүлхэ талаар тэрэнэй арадай хүсэл эрмэлзэлые хүндэлжэ, СССР-эй хуулиие наринаар сахиhанай, Литвагай ССР-эй ба бусад республикануудай арадуудай хамтын аша туhые хараада абаhанай ашаар лэ эдэ зорилгонуудые шиидхэжэ болоно гэжэ СССР-эй правительство тоолоно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
Н. РЫЖКОВ.

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ 1990 ОНОЙ МАРТЫН 16-да

М. С. ГОРБАЧЕВОЙ хэлэhэн үгэ

...Пленум дээ- ...байдалда тон ...шанартай асуудал- ...үгэ булялал- ...тобшохоноор ...Үгэ булялал- ...нүүдэй яма- ...ые, эндэ хэг- ...ажаглалта- ...имэ зүйл- ...байнаб.

КПСС-эй ЦК-гай ... Тэрэ арад ...табигданхай, ...общество дотор ...байна. Эн- ...хэлэгдэhэн үгэ- ...зарим дү- ...байhан ту- ... Энэ хадаа ...үгэ бу- ...хөөрэлдөөнэй ху- ...хэлэгдэhэн hа- ...хараада абажа, ...болотор Плат- ...заhаад, тэ- ...зүбшэн хэл- ...шухала гэжэ ...бүхы ажаглал- ...съездын урда ...булялдаата хөө- ...нүүдые хараа- ...байдалда ...партиин ...ажал ябуулха ...программа до- ...аргатай бай- ...Полити- ...КПСС-эй ...хараада аба- ...документнүүдhээ ...ябуулгын про- ...оролдохо, ...шанартай доку-

ментые обществын абаха байhые ойлгонобди.

Үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнэй энэ хубида би иимээр лэ хандаха байнаб. Энэ нэгэдэхинь.

Хоёрдохинь. Устав тушаа. Минии hанахада, мүнөө ЦК-гай Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байhан проект юрэнхыдөө удха шанараараа, түхэл шэнжээрээ буруушаагдахаар бэшэ байhандань хэншье hэжэглэбэгүй.

Эндэ hайн үндэhэ hуури бии. Партийна организацинуудта табигдаhан, хэлэгдэhэн бүхы юумэн проект соо хамтадхагдажа оруулагдаа гэжэ олонхид тэмдэглээ. Тэрэниие хэн бэшээ гээшэб, азторынь хэн бэ?— гэжэ нүхэдүүд эндэ асуугаа hэн. Юрэдөөл, хэн нэгэн лэ бэшээд, бултанда дурадхажа байгаа ааб даа гэhэн хубилган шэнэдхэлгын урда тээхи hанал бодолнууд мүнөөшье үлэнхэй. Зүгөөр Уставай ондо ондоо түхэл маягуудые олоор ЦК-гай абаhан тухай элидхэл соогоо мэдээсээ hэм. ЦК-гай комиссинуудта, Политбюро дээрэ эдэ бүгэдэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байха. Тэрээнhээ гадна, партийна организацинуудhаа, коммунистнуудhаа ажаглалтануудтай, дурадхалнуудтай олон бэшэгүүд ороо hэн. Тиимэhээ энэ хадаа ямар нэгэн конторо соо зохёогдоhон, кабинет соо бэлдэгдэhэн документ байгаа юм ааб даа гэhэн hанал бодолнуудые зүбшөөхын аргагүй гэжэ hананаб.

Тиигэбэшье эндэ hайн үндэhэ hууриин бии байгаашье, hаань, бэшэгээр ороhон ажаглалтанууд, тэрэшэлэн ЦК-гай гэшүүдэй, партийна комитедүүдэй секретарьнарай, илангаяа эндэ уригдаhан горкомууд болон райкомуудай секретарьнарай Пленум дээрэ хэлэhэн үгэнүүд соохи дурадхалнууд энэ үндэhэ hууриин эрид баяжуулагдаха шухала удха шанартай байhыень элирхэйлэн харуулна.

Хэлэгдэhэн үгэнүүдые шагнахадаа, тэмдэглэлнүүдые хэжэ байгаа hэм. Эдэ үгэнүүд соо хэдэн шухала зүйлнүүд соностоhон байгаа. Эдэниие хараада абаха шухала гэжэ тоолоноб. Эдэ бүгэдэн тухай бодомжолхо хэрэгтэй. Юрэдөөл, мүнөөдэр бидэ ЦК-гай Пленум дээрэ тус проектые зүбшэн хэлсэхэ хүдэлмэреэ дүүргэжэ шадахагүй байнабди. Гэбэшье саашанхи хүдэлмэри тухайдаа хөөрэлдэхэ хэрэгтэй. Проект дээрэ хайшан гэжэ хүдэлхэ, редакционно комиссиин гү, али Политбюрогой hанаанhаа абаhан юумэн гэжэ хэлэхэгүйн тула эдэ бүхы шухала зүйлнүүдые гүнзэгыгөөр харуулха талаар үгэеэ ойлголсохо ёhотойбди.

Уставай проект тушаа үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, ямар юумэндэ тогтообибди, минии анхаралаа хандуулhан ажаглалтануудые согсолхо гээшэ тон шухала удха шанартай байна.

Нэн түрүүн оршолыень заhаха шухала гэжэ нүхэдүүд мэдүүлээ hэн. Партиин урдаа табиhан, обществын урда найруулhан, тэрээн тээшэ арад зоноиие уряалhан хэтын уг зорилгонуудые тэрээн соо тодоор найруулха шухала.

Тэрэнэй үндэhөөр партиин ажалаа ябуулха, тэрэниие хамгаалха үзэл сурталай үндэhэ hууринуудые тодоор найруулха хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд мүн лэ мэдүүлбэ. Энэнь тон шухала удха шанартай. Юундэб гэхэдэ, бүхы обществодо дурадхагдажа байhан хараа шэглэлнүүд коммунистнуудта хэрэгтэй бшуу.

Парти дотор демократиие үргэдхэхэ, сурталhургаалнуудые Уставай бүхы бүлэгүүдтэ нэбтэрүүлхэ, партиин дээдэ шатанууд тухай, союзна республиканууддай Коммунис партинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ тухай дүримүүд соо энээнэй улам ехээр харуулагдаха байhан тухай нүхэдүүд саашадаа хэлэбэ.

Гэбэшье эгээл шухала юумэниинь гэхэдэ, илангаяа партийна олониитын засаг захиргааниие тогтоолгодо (Уставаар дамжуулан, тэрэнэй хэм хэмжээнүүдээр дамжуулан) парти дотор демократиие хайшан гэжэ үргэдхэхэ ёhотойб гэhэн Ленинэй hанал бодол Устав соо бүри тодоор бэшэгдэхэ, бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Хэрбээ анхаралаа хандуулаа hаатнай, бидэ энээниие түйлахые оролдоо hэмди. Бүхы партийна хэрэгүүдээр шиидхэбэринүүдые зохёон абадаг делегадуудай hунгалта тухай асуудалнуудые тэдэнэй өөhэдөө шиидхэхын тула коммунистнуудай үүргэ нүлөөн дээшэлүүлэгдэхэ зэргэтэй. Энэнь проект соо бэшэгдэнхэй. Суглаанууд, конференцинүүд, съезднүүд дээрэ партиин (бүхы шатын) түрүүшын нюурнуудые hунгаха тухай hанал бодолнуудые коммунистнуудhаа мэдэжэ абаабди. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэ тушаалтадые хиналта дороhоо гаргажархиhан оршон байдал тохёолдуулха аабза гэжэ хэн нэгэн hэжэглэhэншье байха. Имэшье юумэн бии. Суглаанууд дээрэ гү, али округуудаар, үгы гэбэл, эхин эмхинүүдээр hунгагдаhан делегадуудаараа дамжуулан, секретарьнарые hунгаха тухай асуудал тэдэнэр өөhэдөө шиидхэхэ ёhотой гэжэ коммунистнууд баадхана. Ямар нэгэн болзор соо тэдэниие хүтэлбэрилхэ хүнүүдые тэдэнэр өөhэдөө тодорхойлхо ёhотой. Хэрбээ партийна олониитын засаг тухай hанал бодолые баримталха гэбэл, наада захань энээниие зүбшэн хэлсэхын тула орхихо ёhотойбди. Хэн нэгэнэй энэ асуудалаар hэжэглэжэ байгаашье hаань...

Нүхэдүүд, демократиин ба жаяг журамай, демократическа централизмын гол ёhонуудые шэнээр найруулха гэhэн hанал бодолые дэмжээшье hаа, «демократическа централизм» гэhэн ойлгомжые Уставай проект сооhоо гаргаха гэhэн бодомжые зүбшөөнэгүйб.

Абяан. Зал соо шэмээтэй болоно.

М. С. Горбачев. Тодорхойлхо хэрэгтэй. Шэнэ Уставай үндэhэ hуурида табигдажа байhан хандасануудые юрэнхы дээрэнь hайшаабашье, энэ терминиие тэрээн соо үлөөхэ гэhэн хүсэлэнгэй ЦК-гай Пленум дээрэ элеэр харагдажа байhые ойлгоо hэм.

Абяан. Тиимэ.

М. С. Горбачев. Үшөө хэдэн залан сэхэ асуудалнуудта харюу үгэхые хүсэнэб. Парти дотор зэргэшэhэн байгуулалтануудые тогтоохо арга боломжые Устав соо үлөөлтэй гээшэ гү? — гэhэн асуудалаар Политбюро дээрэ үгэ буляалдаан гараа hэн. Энэ ушар партийна байгуулалтые hандаргаха ёhогүй гэжэ тоолодог байгааб, мүнөөшье тоолсноб. Гэбэшье партийна хүдэлмэриин эгээл элдэб янзын түхэл шэнжэнүүд байхадаа болохо. Маанадай бэшэhэн юумэн олон жэлэй туршада ажал дээрэ хэрэглэгдэжэ байна. Минии Ставрополиин хизаарай партийна организацида хүдэлхэ үедэмни хүн зоной ажаhуудаг газарнуудта секретарьнарай соведүүд, партийна организацинуудай нэгэдэлнүүд байдаг hэн. Тиимэhээ тэрэниие тодоор найруулха шухала: Нүхэр Ружицкиин хэлэhэнэй ёhоор, байгуулалтанууд тухай бэшэ, харин хүдэлмэриин түхэл маягууд тухай хэлэгдэнэ. Энэ темые бүрин хүсэдөөр абаhанай үлүү гэжэ hананаб. Ушарынь гэбэл, энэмнай партийна ажал ябуулгые эдэбхижүүлхын тула үргэн ехэ хандасануудые хэрэглэхэ арга партийна организацинуудта олгодог байна.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Е. В. Басин

В. Б. Нимаев

С. Н. Булдаев

М. А. Спасов

Э. Д. Цыбикжапов

В. К. Агалов

1990 оной мартын 18-да дахинаа дуугаа үгэлгэ үнгэргэгдэбэ

РСФСР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ hУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ ОКРУЖНОЙ hУНГУУЛИИН КОМИССИНУУДАЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Дуугаа үгэхэ ... хабаадаhан ... дэй тоо	Үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоhон hунгуулиин бюллетеньнүүдэй тоо	РСФСР-эй арадай депутадта кандидадай фамили, нэрэ обог.	Дуугаа үгэгшэдэй тоо: түлөө: бүхыдөө	түлөө: процент	буруушаагаа: бүхыдөө	буруушаагаа: процент	hунгагдаhан депутадай фамили, нэрэ, обог, эзэлhэн тушаалынь, партида хабаатайнь, ажалладаг, ажаhуудаг газарынь
		hУНГУУЛИИН СЭЛЭНГЫН НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА 89-дэхи ОКРУГ					
129781	3437	Иванов Владимир Александрович	65567	50,52	60777	46,83	Иванов Владимир Александрович, 1947 ондо түрэhэн, КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй гэшүүн, Петропавловка поселогто ажаhуудаг.
		Цыбикжапов Цырен Дашидондокович	46452	35,79	79892	61,56	
		hУНГУУЛИИН ПРИБАЙКАЛИИН НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА 90-дэхи ОКРУГ					
132111	2309	Басин Ефим Владимирович	64368	48,7	65434	49,5	Басин Ефим Владимирович, 1940 ондо түрэhэн, «БАМтрансстрой» ППСО-гой начальник, КПСС-эй гэшүүн, Амарай областиин Тындэ хотодо ажаhуудаг
		Саганов Владимир Бизьяевич	53070	40,2	76732	58,1	
		hУНГУУЛИИН ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА 91-дэхи ОКРУГ					
114217	2864	Кобылкин Анатолий Тимофеевич	46303	41, 0	64545	56,5	Нимаев Владимир Бадмаевич, «Теплоприбор» заводой директор, 1934 ондо түрэhэн, КПСС-эй гэшүүн, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг
		Нимаев Владимир Бадмаевич	53211	46, 6	58142	50,9	
		hУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА 92-дохи ОКРУГ					
108188	3449	Будожапов Сергей Пурбуевич	37913	35, 0	66826	61,8	Булдаев Сергей Николаевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, 1934 ондо түрэhэн, КПСС-эй гэшүүн, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг
		Булдаев Сергей Николаевич	46379	42, 9	58360	53,9	
		hУНГУУЛИИН ЗЭДЫН ТЕРРИТОРИАЛЬНА 803-дахи ОКРУГ					
89618	2157	Намсараев Марат Галданович	36160	40, 3	51501	57,3	Спасов Михаил Александрович, Борьёогой совхозой директор, 1938 ондо түрэhэн, КПСС-эй гэшүүн, Зэдын районой Белоозерск тосхондо ажаhуудаг
		Спасов Михаил Александрович	44978	50, 1	42683	47,5	
		hУНГУУЛИИН КАБАНСКЫН ТЕРРИТОРИАЛЬНА 804-дэхи ОКРУГ					
89127	1896	Розанов Николай Алексеевич	32399	36, 3	54832	61,5	Цыбикжапов Эрдэм Дашибалбырович, СССР-эй буддистнуудай Центральна духовно управлениин түрүүлэгшын орлогшо, 1954 ондо түрэhэн, партийнабэшэ, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг
		Цыбикжапов Эрдэм Дашибалбырович	45274	50, 8	41957	47,1	
		hУНГУУЛИИН СЕВЕРНЭ ТЕРРИТОРИАЛЬНА 805-дахи ОКРУГ					
74697	1400	Агалов Владимир Константинович	34233	45, 7	39264	52,4	Агалов Владимир Константинович, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, 1938 ондо түрэhэн, КПСС-эй гэшүүн, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг.
		Борисов Геннадий Очирович	26216	35, 0	47281	63,1	
		hУНГУУЛИИН УЛААН-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ ТЕРРИТОРИАЛЬНА 807-дохи ОКРУГ					
85000	1576	Гаврилюк Сергей Владимирович	34137	40, 2	49287	58,0	Ермолаев Александр Михайлович, ЛВРЗ-гэй вагон-хабсаралгын цехэй слесарь, 1958 ондо түрэhэн, КПСС-эй гэшүүн, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг.
		Ермолаев Александр Михайлович	42437	49, 9	40987	48,2	
		hУНГУУЛИИН ОКТЯБРЬСКА ТЕРРИТОРИАЛЬНА 808-дахи ОКРУГ					
65029	1746	Захаров Владимир Андреевич	22369	32, 9	43914	64,5	Цыбиков Еши Нянюевич, республиканска больницын хирургическа отделениие даагша, 1940 ондо түрэhэн, КПСС-эй гэшүүн, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг.
		Цыбиков Еши Нянюевич	37590	55, 3	28693	42,2	

РСФСР-эй арадай депутадуудай hунгалта үнгэргэхэ окружной hунгуулиин комиссинууд

А. В. Ковтунов

Е. М. Ермолаев

Е. Н. Цыбиков.

ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭhЭН ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАhАН СУББОТНИК

В. И. Ленинэй түрэhөөр 120 жэлэй ойдо зорюулагдаhан профсоюзай субботнигые апрелиин 21-дэ үнгэргэхэ уряатайгаар «Сургутнефтегаз» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй профсоюзай комитет профсоюзуудаар нэгэдүүлэгдэдэг оронойнгоо бүхы ажалшадта, хандаба.

Богонихон болзор соо манай общество демократиие үргэдхэлгын ба олондо мэдээсэлгын, национальна мэдэрэлые хүгжөөлгын, экономикоёо хубилгалгын, шэнэ политическэ бодомжо батадхалгын замаар ехэ алхамуудые хэбэ гэжэ хандалга соо хэлэгдэнэ. Тиихэдэ манай арад хангалтагүй үзэгдэлнүүдтэй ушарhан байна. Эд хэрэглэмжын дэлгүүр дээрэ али бүхы юумэн хоморжоо, саарhан мүнгэнэй үнэ унаа, үндэhэ яhатанай хоорондо хёмороо зүришэлдөөн үргэдхэгдөө, хүн зоной hуудал байдал улам хангалтагүй болоо.

Орон дотор ниитэ-политическэ байдалай дары хубилжа байхада, заншалта байгуулалтануудай нэрэ хүндэеэ буурахада, митингнүүдэй үргэдхэгдэжэ байха үедэ зарим хүсэнүүд орон дотор социализм байгуулгын арга боломжые hэжэгтэ оруулна, Ленинэй үзэл сурталай-теоретическэ баялигай удха шанар бууруулхые оролдоно.

Владимир Ильич хадаа агууехэ оюун ухаатан, революционер болоно. Тэрэнэй бүхы ажабайдал, ажал ябуулга ажалшадай эрхэнүүдые, аша туhые хамгаалгатай таhаршагүй холбоотой байгаа гэжэ совет профсоюзууд хододоо тоолодог байгаа, мүнөөшье тоолоно гэжэ Ленинэй түрэhөөр 120 жэлэй ойн урда тээ абтаhан документ соо тодо хурсаар хэлэгдэнэ. Болохоёо байгаа ойн hайндэртэ айхабтар ехэ, шуугаата хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ бэшэ, харин социалис хүгжэлтын замаар урагшаа дабшаха, ажалшадай эрхэнүүд болон аша туhын түлөө нугаршагүй тэмсэлшэ тухай дурасхаалые гамтай наринаар сахижа ябаха ёhотойбди.

Тэрэ үедэ олдоhон мүнгэ зөөриие ажалшадай болон тэдэнэй бүлэнүүдэй гэшүүдэй, дайнай ба ажалай ветерануудай ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые шиидхэхын, эхэ нютагhаа зугадан гарагшадта, үгытэй ядуу хүнүүдтэ, багаар хангагдаhан бүлэнэртэ, үншэн үхибүүдтэ инвалидуудта — туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхээр бүхы хүнүүдтэ үгэхые субботник эмхидхэгшэд дурадхана.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ 1990 ОНОЙ МАРТЫН 16-да

М. С. ГОРБАЧЕВОЙ хэлэһэн үгэ

[Түгэсхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта].

Тобшолбол, зэргэшэһэн байгууламтануудые тогтоохо ябадалые буруушаанаб. Тиигэбэшье хүдэлмэриин элдэб янзын түхэл шэнжэнүүдые бэелүүлхэ байнабди.

Уставай проект соо партийна эхин организаци һулаар бэшэгдэнхэй гэжэ мүнөө эндэ тэмдэглэгдэв. Партийна эдэбхитэдтэй, партийна комитедүүдэй секретарьнартай уулзаһануудай дээрэ иимэ хүсэлэн хэлэгдээ һэн. Нүхэр Сивец мүнөөдэр гүнзэгы удхатай үгэ хэлэхэдээ, энэ асуудалда тогтобо.

Уставай проектын нэгэ түхэл маягай манайда табигдахадань, энэзэн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсээ һэмди. ЦК ошожо ерэһэн олохон секретарьнар иигэжэ хэлэбэ: «Таанад Устав соо бүхы юумэ эхин организацида зорюулжа дэлгэрэнгыгээр бэшэнэт». Энээнэй үгы байхадань, ажалаа ябуулха гэһэн удхатай бшуу. Имагтал залан сэхэ политическэ ба үзэл сурталай хараа шэглэлнүүд хэрэгтэй. Партийна организаци бэеэ даагаад хүдэлэглэ.

Тиимэһээ тодорхойлхо хэрэгтэй. Эхин организациин, коммунистын эрхэнүүд болон уялгануудые дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ шадахабди. Нүхэдүүд, теэд энэмнай үдэр бүхэндэ тэдэнэй юу хэхэ байһыень заабаришалһан удхатай бэшэ гү? Теэд таһнад энээниие буруушаана ха юмта. Нэгэ юумэнһээ нүгөөдэдэ орохо ябадалые зайсуулха хэрэгтэй гэжэ һананаб. Али бүхы юумэн тухай дэлгэрэнгы захяа заабаринуудые бэшэлгэһээ холодохо ёһотойбди. Энэмнай тон хангалтагүй муу юумэн гээшэ. Эгээл тиимэһээ Уставые заабари зүбшэл үгэһэн зүйл болгожо болохогүй.

КПСС-һээ гараха эрхэ тухай проект соо хангалтагүй муугаар бэшээбди гэжэ һананаб.

Абяан. Тиимэ.

М. С. Горбачев. Энэмнай һайн дуранай эмхи мүн. Эгээл тиимэһээ тэрээнһээ һайн дураараа гарахые хараална. Тиимэшье байха ёһотой гээшэ ааб даа. Ондоо юумэниинь гэбэл, ушар бүхэндэ коммунистнууд тон адляар хандаха ёһогүй: «Гараа, баяртай!» Партийна эхин организацида иимэрхүү ушар баримтанууд зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой. Энээниие партиһаа ,али бүхы ушарта партиһаа гараһан ябадал мүн гэжэ тоолоһо болохогүй. Гэбэшье иимэ ушар баримта буруушаагдаха, шүүмжэлэгдэхэ ёһотой. Энээнһээ партийна организаци тобшололнуудые хэжэ, өөһэдын шиидхэбэри абаха ёһотой. Хэрбээ таанадай зүбшөөгөө һаатнай, парти хадаа «юрэ орожо, гаража байха газар бэшэ» гэжэ бэшэхэ хэрэгтэй.

Нүхэр Чурилов олохон юумэ зүбөөр, тааруу зохидоор тэмдэглээ гэжэ һананаб: Бүхы дүримүүд соо Уставай зорилтэнүүдые бэелүүлхэ онол аргануудые харуулһан нэгэ-хоёр үгүүлэл нэмэхэ хэрэгтэй. Нэгэ ушарта — тоосоон, нүгөөдэдэнь — һунгалта, гурбадахидань хиналта доро байлга гэхэ мэтэ. Энэ талаар Уставые заһаха шухала.

Уставай газаа талада, гэбэшье энээнтэй дашарамдуулан, XXVIII съездэдэ бэлдэхэ комисси тухай. Манайда ЦК-гай комисси бии, магад, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэ комисси байгуулжа, союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нуудай, обкомуудай, крайкомуудай, окружкомуудай, горкомуудай ба райкомуудай, эхин организацинуудай секретарьнарые, хэлэхэ юумэтэй эдэбхитэй коммунистнуудые тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадуулха. Энэнь зүбшэлэлгын гэбэшье демократическа, олоной хабаадалгатай зургаан болохо байгаа гэжэ һанагдана. Партийна организацинуудһаа ороһон бүхы почто, дурадхалнууд тэрээгээр дамжажа гараха ёһотой бшуу. Тиигэбэл бүхы юумэн аппарадта ороо, хаанаб даа үгы болоо гэжэ коммунистнууд һэжэг түрэхэгүйл. Партийна организацинуудай дурадхалнуудые хараада абажа, танай даалгабариин үндэһөөр Политбюро иимэ комисси бүридүүлжэ шадаха байна.

Росси тушаа. Элидхэл соо хэлэгдэһэн юумэ бэелүүлхэ хэрэгтэй. Россин партийна организацинуудта бэелүүлэгдэжэ байһан хэрэгүүдые хараада абажа, бэлдэхэ шухала. Хулжаха эрхэгүйбди, ЦК энээниие хараада абажа, хүсэлэл оролдолгонуудаа нэгэдүүлхэ ёһотой. Коммунистнуудай иимэ асари ехэ отрядые хүндэлэнгүй байха ёһогүйбди. Тиимэһээ энээниие бэеэ дааһан асуудал болгожо, тобшохон залан сэхэ шиидхэбэри баталан абахые дурадхаа һэм.

Эсэсэй эсэстэ бидэ тоосоонууд ба һунгалтанууд тухай документ абаха ёһотойбди. Тэдэниие хэзээ үнгэргэлтэй гээшэб гэһэн асуудалаар һанал бодолнууднай хубаараа һэн. Хахад хубяар гү, али съездын нээгдэтэр гү?

Абяан. Съезд болотор.

М. С. Горбачев. Забһарлалгаһаа срэбэб. Хабтаһаяа нээхэдэмни, телеграммануд байба. Энээниие съездын дүүрэһэнэй һүүлээр бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ бултадаа шахуу тоолоно. Магад, «яаралтайшье шиидхэбэри» байхадаа болохо — нютагай партийна организацинуудта өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ олголтой гү? Эсэсэй эсэстэ тэдэнэртэ эли ха юм даа. Энээниие Пленум дээрэ тодорхойлхо хэрэгтэй.

Гурбадахинь. Обществын ба партиин хүгжэлтын мүнөөнэй түүхэтэ шатада бидэнэй ябуулжа байһан ажал хэрэгүүдээр энэшье Пленумдэ, февралиин Пленум дээрэхидэл адли, сэдьхэлээ ханаагүй байһан ушар элеэр харагдаба. Энээнэй түлөө би гүнзэгы сэдьхэлһээ һанаагаа зобоноб. Эдэ бүгэдэ намда сэхэ хабаатай гэжэ тоолоноб. Бултадаа эдэбхитэйгээр хүдэлхэ ёһотойбди гэжэ нүхэр Ниязовай хэлэһые дэмжэхээр бэлэнби. Бидэ «окопууд соо-һоо гарахаар» бэлэнбди, гараадшье байнабди, теэд хайшаа добтолгодо орохо зомбибди?— гэжэ Минскын часай заводой хүдэлмэришэн нүхэр Чикин хэлэбэ. Зүб бодол гэжэ тоолоноб. Бидэ, Политбюро, ЦК-гай секретариат, бүхы Центральна Комитет, эндэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэлые, энээнэй түлөө харюусалгын горитой хубиие бэе дээрээ даажа абаха ёһотойбди.

Мүнөө сагаа алдажа болохогүй гэжэ нэгэл юумэ хэлэхэ байнаб. Тэрэ он жэлнүүдээр бэшэ, харин һарануудаар бэшэ, харин долоон хоногоор тоологдоно. Тиимэһээ партиие нэгэдүүлжэ, һайн оршон байдалда манай съездые үнгэргэхын тула бүри эршэмтэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэй. Энэ съезд тэрээндэ, тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлгэдэ, хубилган шэнэдхэлгын ба бүхы обществын хуби заяанда ехэ удха шанартай байха зэргэтэй.

Эндэ шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн нүхэдэй үгэнүүдые хүлеэн абажа, бэелүүлхые оролдохобди гэжэ най дуулха байнаб. Шүүмжэлэлые шагнаха, зүрхэ сэдьхэлээрээ хүлеэн абаха гээшэ юрын хэрэг бэшэ.

Эндэ хэлэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудай диилэнхи хубинь үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдые, хараа бодолнуудые элирхэйлнэ. Эндэ хэлэгдэһэн бүхы юумэ бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ абахын аргагүй. Зарим нэгэн мүнөөнэй үг сагые һайшаанагүй, дотоодын болон гадаадын үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтын оршондо парти тухай бодомжолногүй. Хуушанай ёһо баримталха ушарнууд үзэгдэнэ. Эдэ бүгэдые бидэ зайсуулжа, гаталан дабажа, ушар ёһые гүнзэгыгөөр ойлгожо, Ленинэй гол ёһонуудай үндэһөөр урагшаа дабшаха ёһотойбди. Ажаһуужа байһан үе сагайнгаа уг зорилгонуудые бэелүүлхыень манай обществые уряалнабди.

Эндэ зарим юумэн съездын урда тээхи үгэ буляалдаата хөөрэлдөөе харуулжашье болоно. XXVIII съезд дээрэ энээн тухай хөөрэлдөөн болохо байха гэжэ һананаб. Энээнһээ зайлахагүйш. Залан сэхэ үзэл сурталай хараа шэглэлнүүдээр, хубилган шэнэдхэлгын политикаар нэгэдэлээ бэхижүүлхэ ёһотойбди. Хэрбээ партийна эхин организацида, городской, областной организацинуудта, парти дотор бүхы юумэнэй иимэ эрилтэ табяа гээшэ һаань, амяарлалгын хэрэгүүд бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Ушарынь юуб гэбэл, бидэ тодорхой хараа шэглэлнүүдээр, съездэдэ дурадхагдаһан Платформын үндэһөөр, Устав соо табигдаһан гол ёһонуудаар урагшаа дабшанабди.

Үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдээр иимэ юумэ хэлэхые хүсэһэн байнаб.

Партийна а…

ТУРШАЛГА ҮРГЭ…

КПСС-эй ЦК-гай 1989 оной июлиин 21-дэ баталан абаһан тогтоолтой зохилдуулан, Могойтын районой партийна эмхи өөһэдынгөө зэргэнүүдтэ гэшүүдые абаха талаар шэнэ, түрүү онол аргануудые хэрэглэжэ эхилээ.

— Партиин гэшүүдэй бүридэлые шэнэдхэжэ, тэрээниие бэхижүүлхэ зорилгоор үнгэрэгшэ жэлэй октябриин нэгэнһээ энэ туршалга манай эндэ ябуулагдана,— гэжэ КПСС-эй Могойтын райкомой партийна бүридхэлэй секторые даагша С. Лыгдынова хөөрэнэ.

Тэрээнэй мэдүүлһэнэй ёһоор, партийна эхин организацинууд партиин гэшүүндэ кандидадаар орохо дуратайшуулые элирүүлээд, тэдээнһээ мэдүүлгыень абадаг ,зууршалгануудыень суглуулдаг байна. Хэрбээ комсомолой гэшүүнэй партиин гэшүүндэ орохо хүсэлтэй байгаа һаань, ВЛКСМ-эй райком бэшэ, харин комсомолой эхин эмхи тэрээндэ зууршалга үгэнэ.

Үшөө нэгэ шухала зүйл гэхэдэ, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар орохо хүсэлтэй хүнэй мэдүүлгэ партийна эхин организацида харахын урда тээ тэрээнэй ажал ябуулгые ажалша коллективынь хаража үзөөд, бодото сэгнэлтэ үгэнэ. Тиигээд лэ партиин гэшүүндэ кандидадаар зууршалха тухай һанамжаяа элирхэйлнэ. Ажалша коллективэй хамтын суглаан дээрэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар орохо хүсэлтэй хүн тухай хэлэгдэһэн һанамжанууд, дурадхалнууд согсологдожо, партийна эхин организациин үзэм…

1990 оной мартын 18-да дахинаа дуугаа үгэлгэ үнгэргэгдэбэ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ ОКРУЖНОЙ КОМИССИНУУДАЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Һунгуулиин округой нэрэ ба номер	Һунгагшадай списокто оруулагдаһан бүхы эрхэтэдэй тоо	Дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан һунгагшадай тоо	Үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон бюллетеньнүүдэй тоо	Арадай депутадта кандидадуудай фамили, нэрэ, обог.	Дуугаа үгэгшэдэй тоо: түлөө	Дуугаа үгэгшэдэй тоо: буруушаагаа
ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН						
Шишковско № 1	3776	2672	72	Корытов Николай Михайлович	1325	1275
				Свиридов Александр Сергеевич	1165	1435
Чертенковско № 2	4723	2963	86	Быков Николай Иннокентьевич	1316	1561
				Балсунаев Александр Ильич	1297	1580
Пушкинска № 4	2647	1487	78	Долгоаршинных Михаил Геннадьевич	723	686
				Румянцев Василий Иванович	533	876
Красноармейскэ № 8	4303	2799	63	Кожан Геннадий Александрович	1424	1312
				Михайлова Дарима Матвеевна	1032	1704
Шаляпинска № 14	4701	2827	107	Бальжинимаев Дмитрий Бато-Далаевич	1397	1323
				Бардуев Бронислав Лобсонович	971	1749
Солнечно № 15	3724	2631	77	Сократова Эза Георгиевна	1803	751
				Цыбикжапов Цырен Дашидондокович	545	2009
Гастелловскэ № 17	4755	2968	107	Дождикова Галина Александровна	2002	859
				Ильин Виктор Михайлович	717	2144
Заиграевска № 18	4503	2774	74	Амельянчик Александр Петрович	1125	1575
				Хомутов Олег Борисович	1385	1315
Чкаловска № 19	3106	1888	62	Витюгова Аграфена Михайловна	920	906
				Палютин Андрей Львович	538	1288
Туполевска № 21	2906	2104	25	Очиров Батомунко Ринчинович	983	1096
				Шевелев Леонид Дмитриевич	990	1089
ОКТЯБРЬСКА РАЙОН						
Геологическа № 23	3755	2660	60	Вишняков Геннадий Петрович	1167	1433
				Харанутов Мирон Харанутович	1251	1349
Жердевскэ № 25	3821	2507	63	Ефимов Петр Петрович	967	1477
				Будаев Дамба Цыренович	1277	1167
Заудинска № 26	3604	2538	63	Мадуев Николай Юрьевич	1206	1267
				Попов Леонид Александрович	1092	1383
Ключевской № 27	4132	3330	135	Вербенко Владимир Викторович	1489	1706
				Шапиро Арон Пинеевич	1590	1605
Краснофлотско № 28	3600	1958	126	Григорьев Петр Павлович	581	1251
				Гусев Анатолий Леонидович	1148	684
Лебедевскэ № 30	3406	2388	60	Бурдуковский Владимир Ильич	1199	1129
				Шитиков Александр Николаевич	887	1441
Павловска № 35	4156	2640	155	Красикова Мария Ивановна	1306	1099
				Симакова Нина Сергеевна	798	1687
Телецентровскэ № 42	2530	1879	52	Гаврилов Станислав Петрович	1028	799
				Похосоев Лев Яковлевич	557	1270
Школьно № 46	3791	2643	76	Павловский Николай Михайлович	1145	1422
				Серебренников Михаил Иванович	1171	1396
Южнэ № 48	3467	2648	58	Корпусов Владимир Иванович	1720	870
				Тюменцев Гавриил Павлович	655	1935
СОВЕТСКЭ РАЙОН						
Лазовско № 49	3813	2676	230	Кукшинов Виктор Казанович	1656	790
				Очиров Дондоб Доржиевич	669	1777
Серовско № 50	3726	2886	40	Дружинин Александр Леонидович	1290	1556
				Языков Гранит Корнилович	1419	1427
Береговой № 52	3658	2147	53	Баранников Велингтон Иннокентьевич	883	1211
				Бобыкина Валентина Николаевна	1043	1051
Некрасовска № 53	3137	2193	32	Ефремов Юрий Федорович	1149	1012
				Чукреев Петр Александрович	872	1289
Ранжуровска № 55	3094	2176	32	Калмыков Степан Владимирович	1043	1101
				Тулепбергенова Даметкен Ембергеновна	989	1155
Зареченскэ № 57	4698	2941	80	Каширихин Борис Калистратович	1501	1360
				Молчанов Анатолий Григорьевич	1177	1684
Советскэ № 59	3729	2450	47	Зильберман Павел Григорьевич	1349	1054
				Калашников Николай Ананьевич	911	1492
ГУСИНООЗЕРСК ГОРОД						
Строительна № 61	2232	1217	30	Деденко Михаил Кузьмич	469	718
				Никитин Юрий Васильевич	650	537
Шахтёрско № 62	4423	2555	69	Бадмаев Лев Ринчинович	902	1584
				Калашников Владимир Федорович	1234	1252
Первомайска № 64	3056	1856	93	Тиганов Николай Алексеевич	842	921
				Черных Геннадий Сафронович	852	911
СЕВЕРОБАЙКАЛЬСК ГОРОД						
Городской № 66	3520	2496	25	Конев Константин Цырендондокович	1188	1283
				Мухаров Борис Павлович	809	1662
Ленинградска № 68	3596	2587	14	Аркадьев Василий Петрович	929	1644
				Рагимов Меджид Хыдыр-оглы	1155	1418
Железнодорожно № 70	3667	2922	26	Вердыева Татьяна Михайловна	1499	1397
				Нихланов Владимир Матвеевич	691	2205
БАРГАЖАНАЙ РАЙОН						
Үүрэгэй № 73	3773	3650	70	Бакиров Михаил Михайлович	1795	1785
				Гатапов Сергей Ламажапович	1325	2255
Баянголой № 74	3737	3627	49	Мосолоев Виктор Игнатьевич	1584	1994
				Цыремпилов Доржи Тибочкиевич	1900	1678

1	2	3	4	5
БАУНТЫН РАЙОН				
Северно № 76	3386	2777	55	Басаулов Дмитрий Дуванчевич
				Чунавлев Владимир Владимирович
БЭШҮҮРЭЙ РАЙОН				
Шэбэртын № 81	3497	3302	80	Очиржапов Мунко Ешеевич
				Пестерев Александр Николаевич
ЗЭДЫН РАЙОН				
Дэрэстэйн № 82	2470	2372	17	Мункуев Юрий Аюшеевич
				Цыренов Валерий Чултумович
Инзагатын № 84	3479	3419	32	Идамжапов Алексей Цырендоржиевич
				Чойбонов Матвей Рабданович
Петропавловска № 86	5162	4436	64	Будаев Владимир Дашиевич
				Дунаева Ольга Павловна
ЯРУУНЫН РАЙОН				
Гүүндын № 89	2955	2636	69	Сазонов Анатолий Витальевич
				Цыренжапов Цырендоржо Очирович
ЗАГАРАЙН РАЙОН				
Онохойн № 92	4826	3138	118	Очиров Анатолий Николаевич
				Савченко Марат Павлович
Бэрээнэй-Адагай № 93	4444	3363	124	Вершинин Александр Кузьмич
				Пелагина Валентина Николаевна
ЗАХААМИНАЙ РАЙОН				
Михайловска № 102	4184	4129	23	Семенов Бато Цырендондокович
				Соктоев Владимир Будажапович
Закаменска № 103	2708	2493	31	Дулмаев Жигжит Бадмаевич
				Якоби Эдуард Иванович
Городской № 104	4170	3223	146	Гринчишин Иван Степанович
				Смолина Ольга Ивановна
Холтоһоной № 105	5538	4513	195	Клочихина Надежда Дмитриевна
				Переляев Владимир Васильевич
ИВАЛГЫН РАЙОН				
Доодо-Ивалгын № 107	4053	3541	115	Бурков Леонид Петрович
				Вахрунов Виктор Евдокимович
Оронгын № 109	3666	3267	70	Батуев Цыденжап Бимбаевич
				Шлапаков Виктор Степанович
КАБАНСКЫН РАЙОН				
Бабушкинска № 110	4634	3300	54	Ибрагимов Сергей Муфаракович
				Куклин Александр Алексеевич
Выдринскэ № 113	4848	3273	28	Лебедева Альбина Михайловна
				Орлов Валерий Семенович
Кабанска № 114	4209	3296	73	Борисов Владимир Сидорович
				Каюмов Евгений Бадуртинович
Каменска № 115	5637	3996	122	Февралев Александр Петрович
				Черкашина Людмила Ильинична
Селенгинскэ № 117	5281	3463	45	Климов Виктор Демьянович
				Ястребов Юрий Евгеньевич
Твороговско № 118	2646	2407	42	Чмелев Сергей Георгиевич
				Гусев Геннадий Иннокентьевич
Шергинскэ № 120	3291	2895	71	Бачеев Виталий Ильич
				Вторушин Василий Афанасьевич
ХЯАГТЫН РАЙОН				
Хүдэриин № 128	3754	3573	122	Тубденова Дугарма Даржаповна
				Цыремпилов Валерий Жамсуевич
Хяагтын № 129	6064	4035	179	Антонов Слава Михайлович
				Нимаев Баир Цыренович
Тамирай № 133	2996	2860	75	Гармаев Фёдор Будагурович
				Титов Леонид Фёдорович
Хираанай-Адагай № 134	2994	2757	67	Бадмацыренов Владимир Дамбаевич
				Богданов Игорь Александрович
МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОН				
Суулгын № 140	4136	3932	73	Кузнецов Дмитрий Иннокентьевич
				Цыренов Владимир Лыгденович
МУЙСКЫН РАЙОН				
Таксимовска № 143	5148	3945	33	Москаленко Владимир Васильевич
				Шурыгин Яков Максимович
Муйскын № 144	4822	4105	57	Соктоев Владимир Раднаевич
				Белозеров Владимир Никитович
АХЫН РАЙОН				
Ахын № 145	2600	1418	15	Иванов Олег Алексеевич
				Шарастепанов Баир Дашеевич
ПРИБАЙКАЛЬСКЫН РАЙОН				
Таловска № 146	4961	3976	64	Дроздов Иван Константинович
				Жерлов Петр Кириллович
ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ РАЙОН				
Нижноангарска № 151	4407	3125	54	Боднар Михаил Иванович
				Щеголева Екатерина Жамсаевна
Холоднинско № 152	3260	2807	21	Алексеев Анатолий Николаевич
				Кетров Антон Иннокентьевич
Новоуоянска № 153	3568	2627	55	Подлеснов Вячеслав Фёдорович
				Старков Валерий Васильевич
Верхне-Ангарска № 154	4001	3101	69	Рассохин Сергей Фёдорович
				Селезнев Михаил Георгиевич
ТАРБАГАТАЙН РАЙОН				
Саянтын № 160	3737	3418	137	Жарникова Галина Егоровна
				Малых Анисья Федотовна
ХОРИИН РАЙОН				
Тээгдын № 168	3312	3059	26	Гончикдоржиев Жамьян Гомбожапович
				Сажинов Сергей Занабазарович
Үдын № 160	3201	2156	41	Ильков Владимир Данилович
				Нимаева Лидия Чимитовна

...дай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ

Хоридо —16 гэхэ мэтэ, харин зарим районуудай иимэ һууринууд эдэ бага һууринуудай тоодо оруулагдаашьегүй байха юм. Эдэ 200 гаран бага һууринуудай 70 гарандань һургуули, 31-дэнь клуб, 50 гаранданьг эмшэлэлгын пункт үгы. Хүүгэдэй ясли-садуудай хомор ушарһаа энэдэ залуу гэр бүлэнүүд байха аргагүйдэнэ.

Эдэ һууринуудые тойрон үргэн ехэ бэлшээри, сабшалан, тариа, огородые эрхилхэ талмай бии, тэндэ ниитын үйлэдбэри үргэдхэжэ, шэнэ ёһо гуримаар кооперативна нэгэдэлнүүдые, арендэнэ, гэр бүлын подрядай харилсаануудые тогтоожо ажал эрхилхэдэ, ешаг хүн эрид дэлгэрэлгэ байна. Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй туршада бага һууринуудта зарим тэдэ һайн хубилалтанууд болоод эхилээ. Түрүүшын һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, эмшэлэлгын, худалдаа наймаанай газарнууд нээгдээ. Тэдэнэй тоо бүри олоор баригдаа, хүн зоной тоо олошоржо эхилээ.

Район бүхэндэ табигдаһан харада түсэбүүдэй хараахада, ерээдүй жэлэй туршада бага һууринуудта ажахынууд хүн зоной тоо хамта дээрээ 19 процент, түүхэдэ ажал хэхэ хүнүүдэй тоо 23 процент, хүүхэдүүдэй тоо аад 53 процент олошорхо гэжэ бабсаагдана. Энэ болзор соо хамта дээрээ 3377 гэр байра, 67 һургуули, 38 клуб, эмшэлэлгын 37 пункт, 67 магазин, хүүгэдэй 43 ясли, саад, 254,5 километр харгынууд баригдаха. Энэ ехэ хэмжээнэй зорилгонуудые бэелүүлхын тула 133,7 миллион түхэриг капитальна һомололго хэрэгтэй байна. Тус программые бэелүүлгэдэ республикын барилгын бүхы эмхи зургаанууд хабаадаха зэргэтэй. Бага һууринуудые һэргээн хүгжөөлгэдэ промышленна предприятинууд шеф ёһоной туһаламжа үзүүлһэн байха, тэрэгүй һаа энэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бэелүүлхэнь хүндэ байха гэжэ заседани дээрэ онсолон тэмдэглэбэ. Бүхы хоёр зуу гаран һууринуудта нэгэн дороо үрһанай шэнэ барилга эмхидхэхэдэ бэрхэтэй байха, ушар тиимэһээ нютагай Советүүдэй арга боломжонуудаа зүбөөр хубаарилха хэрэгтэй гэжэ анхаралаа хандуулха болоно.

Эдэ бүгэдын хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлгэдэхэдэ, мүнөө хүсэд һайнаар ашаглагдаагүй байһан газар дайдые бодомжотой, тодорхой зорилготой эзэн хүн эрэжэ, байха байдалаа түхеэржэ, түбхинүүлжэ, һаа болотор хоолпроһон оршондо эдэ хоол зүйлнүүдые элбэг дэлбэг үйлэдбэрилдэг болоожо, түрэл Буряад оромнай улам үргэн һалбархал.

Заседани дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэдэ Буряадай агропромсоюзай түрүүлэгшын орлогшо А. Я. Ратуваев, арадай депутадуудай Эдын, Хорин, Түнхэнэй районай советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэд Н. Ц. Добаев, А. М. Бузин, Н. Б. Манзаев болон бусад хабаадалсажа, бага һууринуудые хүгжөөлгын программа баталха хэрэгтэй гэжэ тэмдэглээ. Республикын министерствэнүүд болон бусад албан зургаанууд энэ программые бэелүүлгэдэ хабаадахаар өөрын хараа түсэбүүдтэй байха ёһотой гэжэ тэдэнэр һанамжалба.

Али бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэһэнэй удаа республикын Министрнүүдэй Совет 1989 — 2000 онуудта Буряадай АССР-эй бага һууринуудые экономическа болон социальна талаһаарнь хүгжөөлгын программа баталан абаба. Тус асуудалаар абтаһан тогтоол дотор хүдөө нютагуудые хүгжөөхэ, хүдөөгэй ажалшадта ажал хүдэлмэриин таарамжатай эрхэ байдал зохёохо, эдэ хоол үйлэдбэриин программын соарһан оршондо нютагай Советүүдэй, агропромышленна нэгэдэлнүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэлгэ зургаануудай бүхы хэмжээ ябуулгануудые абаха ушар тухай ажалшадта хараа шэглэл үгэгдэнэ.

Республика доторой физическэ культура болон спортын мүнөө сагай байдал болон түрэлхиие хүгжөөхэ хэмжээнүүдэй тухай асуудал правительствэдэ зүбшэгдэбэ. Энэ хэрэгтэ зарим тэдэ һайн хубилалтанууд бии, һүүлэй үедэ хүн зоной физкультура болон спортдо сүлөө сагаа зориулдаг болохын түлөө материальна үндэһэ һууринь хүгжөөгдөө, бэеын элүүрые хамгаалхада тэрэнэй үүргэ нүлөө дээшэлжэ, олоной физкультура, спорт нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ шэнэ онол арганууд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Республикын физкультура болон спортын талаар республикын гүрэнэй комитедэй һүүлэй жэлнүүдтэ гурбан стадион, энэ жэлдэ республикын туршада дотороо 9 стадион, спортын 53 зал, бусад барилганууд ашаглалгада үгтөө. Бүхыдөө спортивна барилганууд 4 миллион гаран түхэриг гарашалагдаа. Загарайн, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Эдэын районуудта ажалшадай, залуушуулай дунда физкультура болон спорт нэбтэрүүлгэ эдэбхижэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторой үнгэргэгдэдэг зунай болон үбэлэй хүдөөгэй спартакиада наадануудта хүн зониие олоор хабаадуулдаг болоо.

Гэбэшье физкультура болон спорт республикын олонхи хүн зоной үдэр бүриин ажабайдалай хэрэг болоогүй байна. Материальна бааза дутаалана гэжэ ушар шалтагаан баригдаг аад, үнэн дээрээ спортивна залуудай, санын баазанууд, соёлой-спортивна комплекснүүдэй арга боломжонууд бүрин дүүрэнөөр ашаглагданагүй гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Физкультурна элүүржүүлгын хүтэлбэрилэлгэ сагаалан гэжэ ушаргүй ябуулагдадаггүй ушарһаа хүн зоной үбдэжэ, ажалһаа һамшаха, һаатаха, залуушуулай дунда журам эбдэхэ, гэмтэ ябадал гаргаха ушарнууд үсөөрнэгүй. Физкультура болон спорт хүгжөөхын тула шэнэ барилга бодхоожо, ашаглалгада үгэхэ гэһэн харба түсэбүүд дүүргэгдэнэгүй. Эсэсэй эсэстэ иимэ дутагдалнуудһаа болоод, эдэ хэрэгтэй албанда эдирхүүшүүлэг бэлдэхэ хэрэг хоцорно гэжэ хэлэгдэбэ.

Ажалшадай дунда физкультурно-элүүржүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха арга боломжонууд бии, тэдэниие бүрин дүүрэнөөр ашаглахын тула арадай депутадуудай нютагай Советүүд, министерствэнүүд болон албан зургаанууд, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд тодорхой хэмжээ абажа бэелүүлхэ зэргэтэй гэжэ тодорхойлоод, Министрнүүдэй Совет энэ асуудалаар тусхай тогтоол баталан абаба.

Правительствын заседани дээрэ бусадшье асуудалнууд зүбшэгдэжэ, шиидхэгдэһэн байна.

ХАРИ ГАЗАРТА АМИДАРАН ҺУУГАА МОНГОЛ АХА ДҮҮНЭРТЭЭ ЭЛЬГЭЭХЭ БЭШЭГ

XVII ЖАРАНАЙ САГААН МОРИН ЖЭЛЭЙ САГААН ҺАРЫН ШЭНЫН НЭГЭНЭЙ УЛЗЫ ХУТАГТА ҺАЙНДЭР

Монгол үрхэ гэрээ улам мандан бадаруулха хүсэл зориг дүүрэн ураг түрэлэй холбоотой Та бүхэнэй болон аха дүүнэрэйтнай амар амгаланиие айладхан, бидэнэй дундаһаа хэдэн уладай энэ бэшэгые эльгээжэ байһандамнай хүлеэн соёрхон абана бэзэт даа!

XV жаранай сагаагшан тахяа жэл (1921) Монголой олон арад эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэн бодожо, тусгаар тогтоһон уласаа түбхинүүлээ бэлэй. Энэ улас гэрээ дэбжээн, хүн зонойнгоо бэлиг оюуниие нээхэ үйлэ хэрэгээ шэнээр эхилжэ, эды ехэ амжалта түйлабэбди. Арад түмэнэймнай амидаралай гол зүйл — мал һүрэгнай үдэн үрэжэжэ байна. Урдань шанагаар хэмжэжэ хари газарһаа зөөжэ байһан үрэһэ тарягаа бидэнэр өөһэдөө тарижа ургуулаад, бүхы хэрэглэлээ элбэгээр хангадаг болообди. Манай орон гадаада гүрэнһөө худалдан абажа байһан нилээд олон түрэлэй эд бараае өөһэдөө үйлэдбэрилэн бүтээдэг болоожо байна. Эд хэрэглэмжэ, оюун соёл хүгжэжэ, хүүшаниинь һэргэн өөдэлжэ, шэнэнь саашадаа сэсэглэхэ арга боломжотой болоо. Манай улас дэлхэйн оронуудай хамтын нэгэдэлэй бүрин эрхэтэ гэшүүн болоод, 104 оронтой дипломат ёһоной холбоотой, 30 гаран ороной 600 фирмэтэй худалдаа наймаа хэдэг, 50-яад улас гүрэнтэй соёлой талаар харилсажа, хамтаран ажалладаг болонхой.

Улас оронoймнай дабажа гараһан зам тиимэ амар хялбар бэшэ, уршаг түбэг ехэтэй байгаа бэлэй. Түүхын урасхал нугалаан дунда үндэһэнэймнай түүхэ, соёлой үнэтэ зүйлнүүд үрин тарин боложо, үндэһэ изагуураа, ёһо заншалаа тоохогүй ябадал гарадаг байгаа. Манай ороной эдын засаг (экономико), шэнжэлхэ ухаан, техникын нилээд гээгдэнги байһанай нэгэн шалтагаанинь энээнтэй холбоотой юм.

Эрьен ошохо сагай ябасаар татагдан, манай арад олоной ажабайдалда, улас үндэһэтэнэй ухаан соёлдо эсэгэ үбгэдэймнай һайн һайхан уламжалал, ёһо заншал һэргэн, сэдьхэл бадараажа байна. Монгол оромнай хамаг дэлхэйдэ үүдэ хаалгаяа нээжэ, улас орон, хүн бүхэнтэй зэргэлэн һуужа, харилсан хүндэлжэ, хамтаран ажалладаг боложо байна.

Эртэнэй Хунну, эзэн Чингис, элинсэг хулинсагһаа уламжалан үлдөөһэн энэ һайхан нютаг уһаяа амин мэтээр хайрлан, гуламтаяа һахижа, галаа бадараажа байгаа Монгол уласаа Та бүхэн сэдьхэл зүрхэндөө хадагалжа ябанат гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэжэ байнабди.

Бидэнэй эхэ орон ямар баян, хүн зонoймнай зориг сэдьхэл ямар үгөөмэр тэниглэн бэ. Хаанашье оршон һуугаа һаа илгаагүй, монголшууд бидэнэй энэ һайхан нютагаа өөдэнь татаагүй һаа, ондоо хэн манһаа үлүүгээр һанаагаа табиха гээшэб! Ерэхэ ондо болохо үндэһэнэйнгөө арадай хубисхалай 70 жэлэй ойе Монгол хүн бүхэн сэдьхэл дүүрэн хүлеэжэ байна гэжэ энээнэй далимда Та бүхэндэ уламжалан дуулгая. Түүхэ соёлой дурасхаал болохо алдарта зохёол «Монголой нюуса тобшын» 750 жэлэй ойе энэ ондо тэмдэглэхээр бэлэдхэжэ байнабди.

Саг түрын ябаса, хүнэй хуби табилан, һуудал байдалай эрхээр эхэ ороноо гаража ошоод, хари газарта оршон һуугаа монгол аха дүүнэр, тэдэнэй үри саданар, залуу үеынхин Та бүхэн үбгэ эсэгэнэрэйнгээ гал гуламта, унаһан газар, уһаан болоһон арюун һайхан уула тала, хангай гобидоо таарамжатай сагтаа морилон ерэжэ, аршаан мэтэ айраг сагаагаа зооглон, эхэ нютагайнгаа үнгэ шарай, арад олонойнгоо ажа амидарал, түүхэ соёлой дурасхаалтай танилсажа, Эрдэнэ зуу, Амарбаясгалант, Гандантэгчинлэн хиидтээ һүзэглэн мүргэхэ хүсэлөө дүүргэхэ байгаа һаатнай, монгол аха дүүнэр бидэтнай хүн ёһоной сэдьхэлээр угтан золгохоор бэлэн байнабди.

Монголой эша үринэр та бидэндэ бүрин эрхэтэ улас эхэ ороноо саашадань сэсэглүүлэн хүгжөөхэ ехэ арга боломжо байна. Мүнөө үеын Монгол нютагай хүгжэлтын Та бүхэнэй бодожо байгаашаһаа үлүүшье, дутуушье байгаа һаа, Монголоо гэһэн сэдьхэлээ зүрхэндөө дүтөөр һанан соёрхожо, мэргэн оюун ухаагаа нэмэрилээ һаатнай, ехэтэ буян боложо олониие баярлуулхань дамжаггүй. Та бүхэн тус ороной эдын засаг, соёл, шэнжэлхэ ухаанай али нэгэн һалбариин ажал хэрэгтэ халуун сэдьхэлээр оролсохо, туһалхые хүсэхэ байбалтнай, бидэ баясан угтаха болонобди.

Та өөрөө манай эндэ морилон ерэжэ, шухала хэрэгтэй юумэеэ лаблаха, улас ороной хүгжэлтын талаар элдэб мэдээ шэмээ абаха, Монголой соёлые һэргээхэ байгуулга, гадаада оронуудтай найрамдалай харилсаа ябуулдаг эмхинүүдтэй, Монголой худалдаанай, ажа үйлэдбэриин газарнуудтай холбоо тогтоохо, ном судар һолилсохо зэргын хүсэл эрмэлзэлээ бэшэг захидалаар дамжуулан эльгээхэдэ болоно.

Хэрбээ Та Монгол ороной алишье булан тохойдо ажаһуужа байһан түрэл садан, анда нүхэдтэйгөө уулзаха ушархые хүсөө һаатнай, зам харгыетнай заахаһаа эхилээд, туһа дэмжэлгэ үзүүлхэ байһанаа дуулганабди.

Бидэнэй энэ бэшэг захидал монгол хүнэй сэхэ сэбэр шулуун сэдьхэлэй гэршэ мүн гэжэ Та бүхэндэ элирхэйлхэ ушартайбди.

Хаа хаанагүй түмэн жаргалан дэлгэржэ, амгалан энхын мэшээел улам тодорон гэрэлтэхэ болтогой!

Тү бүхэнэй холбоо барихада амар хялбарыень бодожо, бидэнэй энэ сэдьхэл һанаае үргэн дэмжэжэ байгаа Монголой энхэ тайбан, найрамдалай байгуулгануудай холбооной гүйсэдхэхэ хорооной адресые үгэнэбди.

БНМАУ, Улаан-Баатар —210 644, Энхэ тайбанай гудамжа, Монголой энхэ тайбан, найрамдалай байгуулгануудай холбооной гүйсэдхэхэ хороо.

Та бүгэдые хүндэлэн ёһолнобди:

Шагдарын Бира, Олон уласай Монголые шудалха холбооной юрэнхы нарин бэшэгэй дарга, БНМАУ-ай ШУА бодото гэшүүн, академик ,түүхын ухаанай доктор.

Хархүүгийн Гаадан, Монголой Гандантэгчинлэн хиидэй ахалагша хамба лама, Азиин Буддын шажантанай энхэ тайбанай бага хуралай юрэнхылэгшэ.

Содномдоржийн Дамбадаржаа, ахамад дипломат, элшэн сайд.

Нацагийн Жанцаннoров, Монголой хүгжэмэй зохёолшодой эблэлэй хорооной дарга, БНМАУ-ай түрын шагналта хүгжэмэй зохёолшо.

Кинаятын Зардыхан, түүхын ухаанай доктор.

Батмүнхийн Лигдэн, Монголой энхэ тайбан, найрамдалай байгуулгануудай холбооной гүйсэдхэхэ хорооной дарга, түүхын ухаанай доктор.

Эрдэнэбатын Оюун , БНМАУ-ай түрын шагналта зохёолшо, найруулагша, арадай зүжэгшэн.

Жамбын Пурэв, Монголой энхэ тайбан, найрамдалай байгуулгануудай холбооной гүйсэдхэхэ хорооной гэшүүн, БНМАУ-ай түрын шагналта зохёолшо.

Сономын Удвал, Энхэ тайбаниие хамгаалха Монголой хорооной орлогшо дарга, БНМАУ-ай түрын шагналта зохёолшо.

Ойдовын Уртнасан, БНМАУ-ай түрын шагналта, урлалай габьяата зүдхэлтэн, кинооператор, найруулагша.

Ням-Осорын Цултэм, Ази, Африкын арад түмэнэй эб һанаанай нэгэдэлэй Монголой хорооной дарга, БНМАУ-ай түрын шагналта, арадай уран зурааша.

БНМАУ-ай НИИСЛЭЛ УЛААН-БААТАР ХОТО.

(Монголой зохёолшодой эблэлэй хороо, БНМАУ-ай соёлой яаманай һонин —«Утга зохиол урлаг» газетын 1990 оной мартын 2-ой номерһоо Чимит-Рэгзэн Намжилов буряадшалба).

ҮШӨӨ ЕХЭ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ХҮСЭБЭ

концертые нээбэ. Удаань театрай артист, поэт Чингис Гуруевэй үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Хуһахан» гэжэ дууе республикын габьяата артист Дамба-Дугар Бочиктоев дуулаа һэн. Тиигээд үшөө Ардан Ангархаевай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Тэнгэриин одон» гэжэ дуу гүйсэдхэбэ.

«Шарлай буха, булган дэгэл» гэһэн зүжэгһөө хэһэгтэ артистнууд Николай Соктоев, Баян-Далай Бидагаров, Виктор Самбуев, Баир Дышенов, Олег Цыпилов гэгшэд хабаадажа, харагшадаа ехэтэ хүхеэһэн байна. Энэ зүжэгтэ Владлен Пантаевай шог дуунууд олоор зэдэлдэг гүб даа. Дуунуудые Николай Соктоев бэрхээр гүйсэдхөө.

Концертые хүтэлэгшэдэй нэгэн — Баир Будаев гаража, өөрөө хоёр дуу — Цырен-Дондок Хамаевай «Хүсэл», Владимир Липатовай «Жарки» гэһэнүүдые зохидоор дуулаба. Һүүлээрнь Мэлс Самбуевай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Аша үрыень харюулһайб», Бато-Мунхэ Пурбувай «Тохёолгон» гэжэ зүжэгһөө дуун зэдэлээ. Тэдэниие республикын габьяата артистка Сэсэг Шарапова дуулажа, шагнагшадайнгаа шанга альга ташалганда хүртэбэ.

Удаань зүжэгһөө баһа нэгэ хэһэг харуулагдаа һэн. «Инаг дуранай харгы» гэжэ зүжэгһөө багахан хэһэгтэ РСФСР-эй габьяата артист Цыден-Дамба Пурбуев (Арья Ичетуевич), республикын арадай артист Михаил Елбонов (Малаан) гэгшэд дабташагүй бэрхээр наадажа, зониие хүхеэбэ.

— Би Владлен Даниловичтай аяар хорин долоон жэлдэ сугтаа хүдэлнэб. Тиигэхэ зуураа бэе бэеэ һайнаар мэдэхэ болообди. Энэ нүхэрэйнгөө тоосоото концертдэ заатагүй хабаадалсаха ёһотойш гэжэ сэдьхэл зүрхэмни намда шэбэнээд лэ, сценэ дээрэ гараба гээшэб, — гэжэ театрай директор Цыден-Дамба Пурбуевич зүжэгтэ наадаһанайнгаа һүүлээр дулааханаар хэлээ һэн.

Владлен Пантаевай дуунууд хойно хойноһоо зэдэлжэл байба. Цырен-Дондок Хамаевай «Зорихол байха», Лопсон Тапхаевай «Хужар нютаг» гэжэ шүлэгүүд дээрэ зохёогдоһон дуунуудые артист Иван Цыбикжапов дуулажа дүүргээд:

— Гастрольдо ябахадаа, Владлен Даниловичтай сугтаа нэгэ таһалга соо байрлагшабди. Тиихэдээ энэ хүн ехэл хүдэлхэдөө нэтэрүү гэжэ, ходо ажагладагби. Юуб гэхэдэ, һүниин тэндэ һэрихэдэшни, тэрэ столой саана хүдэлмэрилжэ һууха. Һайхан дуунууд иимэ хүшэрөөр бүтэдэг юм байна гэжэ ойлгодог болоо һэм, — гэбэ.

Театрай артист Николай Соктоевой үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Хүхы шубуун», Дондок Улзытуевай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «На крыльях весеннего ветра» гэжэ дуунуудые артист Виктор Самбуев дуулаа һэн.

Тоосоото концертдэ оперо, баледэй театрай залуу дуушан Баатар Будаев хабаадалсаһан байгаа. Тиихэдээ «Гаарга нютаг» (үгэнь Солбон Ангабаевай), «Аба, эжын һургаал» (үгэнь Цырен-Дондок Хамаевай) гэһэн дуунуудые гүйсэдхөө.

Сэсэг Шарапова Баир Будаев хоёр сугтаа дуулажа, концертые саашань үргэлжэлүүлбэ. Тэдэнэр «Үнгын голой дангина», «Манай Аха нютаг» (үгэнүүдынь Гунга Чимитовэй) гэжэ дуунуудые ехэ тааража, зохидоор дуулаа һэн.

Республикын арадай артист Михаил Елбонов сценэ дээрэ дахин уригдаба.

— Арбан табан жэлэй саана эгээл түрүүшын буряад водевиль бэшэгдэһэн юм. Үгэнүүдыень Шираб-Нимбу Цыденжапов бэшээ һэн. Тэрэнэй удаа Владлен Данилович үшөө олон водёвиль бэшээ. Тэдэнииень би гүйсэдхэлсэдэг гээшэб. Мүнөө залуу наһаяа һанажа, тэндэһээ зарим зүйлнүүдые дуулаад туршаһуу,—гээд, артист тэдэнээ урданайнгаа заншалаар эрхимээр дуулаа һэн.

Георгий Дашабыловай үгэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн «Тэрэ хабарай ургынууд», «Сагаалган» гэжэ дуунуудые артист Баян-Далай Бидагаров гүйсэдхэһэн юм.

«Инаг дуранай харгы» (Жалмын дуун), «Хазаар хара һахал» (Жэбзэмаагай дуун) гэһэн зүжэгүүдһээ дуунуудые РСФСР-эй габьяата артистка Лариса Егорова дуулаба.

Республикын радио болон телевидениин арадай инструментнүүдэй оркестрэй дуушан, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Хажидма Аюржанаева «Арбан табанай һара», «Харгын эхин» гэһэн зүжэгүүд сооһоо дуунуудые дуулаа һэн. Дурсагдагша дуунуудые эгээл түрүүлэн һайхан хоолойтой энэ артистка гүйсэдхэһэн юм гэжэ онсолхо хэрэгтэй. Шагнагшадта аргагүй һайшаагдажа, дуушан «Инаг дуранай харгы» гэжэ зүжэг сооһоо «Дуулим алтан дэлхэй дээрэ» гэһэн дуу үшөө дуулажа үгэбэ.

Лариса Егорова Михаил Елбонов хоёр сугтаа «Минии нютаг» (үгэнь Д. Дагбаевай) гэжэ дуу, «Инаг дуранай харгы», «Шарлай буха, булган дэгэл» гэжэ зүжэгүүдһээ дуунуудые һайханаар дуулаа гэжэ суглараашад сэгнээд, нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэбэ.

Тоосоото концертын түгэсхэлдэ Владлен Пантаев түрэл коллективтээ, олон тоото харагшадта һайн һайхание хүргөө һэн.

Д. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ композитор В. Д. Пантаев.

Ю. ЗЯБЛИЦЕВАЙ фото.

ОЛОНОЙ АНХАРАЛ ТАТАХА

Граждан оборонын системэдэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ гээшэ. Энэ жэлдэ манай гол уялга гэхэдэ, зониие олоор хюдадаг буу зэбсэгүүдһээ, хорото бодосуудһаа, гал, уһанай аюулһаа, мүн баһа элдэбын гэнэ усалһаа хайшан гэжэ бэеэ һэргылхэб, хойшолонгыень хайшан гэжэ усадхахаб, эдэ ушарнуудта нэн түрүүн юу хэхэ ёһотойб гэжэ һургаха зэргэтэй болонобди.

Хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнэр, һурагшад, колхознигууд граждан оборонын шэнэ программаар энэ жэлдэ һуража гараха юм. Тус программые СССР-эй болон РСФСР-эй граждан оборонын штабууд баталаа. Программын ёһоор, арадай ажахын барилгануудта онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой болоно. Тиимэһээ химическэ, радиоактивна хорото бодосуудые хадагалдаг складуудай, түмэр харгын транспортын бэлэдхэл баһал һайн байха ёһотой. Имагтал түмэр харгыгаар лэ радиоактивна, химическэ бодосуудые нишэ тиишэнь шэрэнэ ха юм. Һэргылэмжын ёһо гуримые сахяагүй һаа, хойшолонгуудынь усадхаха гээшэ тон хүшэр хүндэ хэрэг юм. Арадай ажахын барилгануудта граждан оборонодо бэлдэхэ талаар комплексно һуралсал ба һорилгонууд хэгдэхэ ёһотой болоно. Һургуули, училищи, институдуудта хэгдэхэ һорилгонууд мүнөө үеын эб найрамдалай байдалтай холбоотойгоор үнгэргэгдэхэ болоно.

«Хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшадые граждан оборонодо һургаха хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд» гэһэн 1988 ондо ВЦСПС-эй түрүүлэгшын болон СССР-эй Граждан оборонын хүтэлбэрилэгшын гарһан заабариин эрилтэнүүд иигэжэ хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэхэ болоно.

Үнгэрһэн жэлдэ бүхы республикын районуудай граждан оборонын курснүүдэй һуралсалай шанар һайжарһан гэжэ тэмдэглэгдэхэ хэрэгтэй.

1989 оной дүнгөөр граждан оборонын һуралсалда эрхим үрэ дүн туйлаһан ...

Энэ жэлдэ граждан оборонын һуралсал эмхитэйгээр эхилбэ. Эндэ үйлэдбэриин мастёрнууд Е. М. Громышевагай, Н. М. Кучугбаевагай, Н. Н. Васильевагай, Л. Н. Титовагай ба курсын начальник Э. А. Ахмасовагай хүтэлбэрилһэн участогууд эрхим үрэ дүн туйлана.

Зүгөөр Кабанскын, Хурамхаанай, Ахын, Сэлэнгын районуудта һуралсал һанаһанда хүрэмөөр ябуулагданагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Байгша ондо республика дотор эхилһэн һуралсалда «Граждан оборонодо зоной хабаадалга», «Бултанай анхаралда» гэһэн дохёогоор амгалан сагта саг зуурын байдалай тохёолдоо һаа, зондо дуулгаха гурим тухай», «Байгаалиин усалай, гэнтын аюулай, түймэрэй үедэ хэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд» гэхэ мэтын темэнүүд тусхайгаар үзэгдэхэ болоно.

Арадай ажахын барилганууд дээрэ, колхоз, совхозуудта болон гэр байрын зургаануудта зүбшэл, заабари үгэжэ байха тусхай пунктнууд бии болгогдоо. Граждан оборонын асуудалнуудаар һонирхоһон хүн тэндэһээ заабари зүбшөөл абажа байха юм. Һуралсалай шанар дээшэлүүлхын тула тэрэнэй материальна үндэһэ һуури һайн болгогдохо, харуулан ойлгуулха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Байгша ондо эхилээд байһан граждан оборонын һуралсал хаа хаанагүй эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ, ажалшадаа гэнэ усалһаа һэргылхэ, һургаха ... хэрэгтэй.

В. ТАРАНЕНКО,
Буряадай АССР-эй Граждан оборонын штабай хүдэлмэрилэгшэ.

...МЭР АГТЫН ЖОЛООШОДЫЕ БЭЛДЭНЭ

...үйлэдбэриин «Бу-... нэгэдэлэй һурал-... республиканска олохон лэ жолоо-... гараһан байха. ... Сибириин һу-... комбинадай нэгэ һа-... «Трансэнергокад-... автомобильна һур-... нэгэдэлд, саа-... даһан комбинат ... республи-... бэлэй.

...да абан, аян замдаа ябаха гэхэ мэтээр залуу хүбүүдые һургадаг багшанар наһанайнгаа үнэтэй сэнтэй баялиг — дүй дүршэлөө залуу халаанда дамжуулна. Авто-һургуулиин түрүүшын багшанараар А. Ф. Пешков, Н. Ф. Терехин, М. Е. Булыгин гэгшэд ажаллаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлээр жолоодохо талаар инструктораар фронтовигууд И. Л. Сотников, А. М. Михайлов хүдэлөө юм. Иигэжэ Иван Лаврентьевич Сотников гушаад жэлһээ үлүү хугасаа соо энэдэ мастераар ажаллажа, олохон лэ жолоошодые бэлдэхэ хубитаа оруулаа болоно. Багшанар А. И. Власов, К. Т. Соболев, Н. Г. Степанов, А. М. Трифонов, ахалагша мастер В. В. Щербо, жолоодохо талаар инструкторнууд М. Н. Юдин, Д. Г. Белоборов, М. М. Мелыгин, Ю. И. Дамбаев, Загарайн һуралсалай-курсовой комбинадай даагша В. А. Печугин, Баргажанай мүн лэ иимэ комбинадай даагша И. И. Симонов комбинадайнгаа хүгжэхын, үргэдхэхын түлөө яһала оролдоһон, хүсэ шадалаа гаргаһан хүнүүд юм. Р. И. Соболева, В. И. Замиховская, Б. С. Шагжин мүн лэ амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Эндэ һураһан хүбүүд саашадаа мэргэжэлээ бүри мулижэ, арадай ажахыда ехэхэн туһа хүргэһэн, ажалай шэн габьяа харуулһан хүндэтэй хүнүүд болоо юм. Тэдэнэй олонхинь гүрэн түрын орден, медальнуудташье хүртэһэн байна.

Мүнөө дээрэ энэдэ угаа олон һурагшад жолоошодой мэргэжэл шудална. Тиихэдэ һуралсалай байра байшан үйтэдана даа, элдэб түхеэрэлгэнүүд, автомобильнуудые үсөөдэнэ. Гэбэшье комбинадай коллектив хүсэ шадалаа элсүүлэн, һайн бэлдэхэлтэй жолоошодые гаргаха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ гэхэ мэтээр ажал хүдэлмэреэ улам наряжуулна, һайжаруулна.

В. ОЧИРОВ,
«Бурятавтотранс» нэгэдэлэй һуралсалай-курсовой республиканска комбинадай багша.

«Георгиевский» совхозой хоёрдохи отделениин түб һууринай соёлой байшангай дэргэдэ «Ашангын эрьедэ» гэһэн арадай аман үгын ансамбль байгуулагданхай юм.

БУЛТАНАЙ ДУРА БУЛЯАНА

Тэрэнэй бүридэлдэ нютагай дүүрэн бэшэ дунда һургуулиин багшанар, совхозой залуушуул орожо, соёлой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Ансамблиин гэшүүд Булам, Ониноборск, Амгаланта, Зүүн-Хурай, Георгиевка һууринуудаар ябажа, тэндэхи соёлой байшан соо урда һонирхолтой концертнүүдые харуулаа.

Ансамблиин коллективэй гэшүүд поэт Ц.-Д. Хамаевай шүлэгүүдэй үгэ дээрэ композитор В. Пантаевай бэшэһэн «Ашангаа», «Амгаланта» гэһэн дуунуудые гүйсэдхөө.

Г. БАДМАЕВ.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай-революционно парти хубилган шэнэдхэлгын эдэбхи үүсхэл бадаруулхадаа ,арад зоной аша туһада, оронoйнгоо аша туһада ажал ябуулгын шэнэ шатада гараба. Тэрэнэй абаһан хараа шэглэл, бэелүүлжэ байһан хэмжээнүүдые үргэн ниитэ ажалшад дэмжэнэ, политическэ үүсхэл эдэбхитэйгээр угтана гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Очирбат мэдүүлээ.

Гэбэшье эдэ хэмжээнүүд дүүрэн бэшэ, залан сэхэ бэшэ байна. Партиин урда тээхи хүтэлбэри зандаран зонхилолгын гуримууд һаа арсаагүй байһаар. Хубилган шэнэдхэлгые гүнзэгырүүлгын уряа доро ёһо буса нэгэдэлнүүд болон партинууд энээндэ эгээл халуунаар харюусаһан байгаа.

ЦК-гай Политбюро болон секретариадые дүүрэн бүридэлөөрнь тушаалһаань буулгаха талаар шэглүүлэгдэһэн МНРП-гэй ЦК-гай наймадахи Пленумэй шиидхэбэри орон доторхи байдалай түгшүүрилтэй байһые элирхэйлэн харуулна гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

МНРП-е, тэрэнэй байгуулалтые хойшолуулашагүйгөөр, эрид шууд шэнэдхээд байбал, иимэ байдалһаа гаража шадаха байнабди гэжэ Монголой коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлээ. Партиин онсо яаралтай съездые апрелиин 10-да зарлахые шиидхэгдээ. Тэрээндэ бэлэдхэл эхилбэ.

АФРИКЫН ОРОНУУДААР ЯБАХАНЬ

ВАШИНГТОН. США-гай гүрэнэй секретарь Джеймс Бейкер табан үдэрөөр Африкын зарим оронуудаар ябахаяа мордобо. Мартын 21—22-то Виндхугта Намибида бэеэ дааһан байдал олголгодо зорюулагдаһан баяр ёһолдо хабаадаха, удаань ЮАР болон Заирта хүрэхэ байна. Энэнь хадаа һүүлэй долоон жэлэй хугасаа соо США-гай гүрэнэй секретариин Африкын оронуудаар түрүүшынхеэ ябаһан ушар болоно.

Виндхугта ерээд байха үедөө США-гай гүрэнэй секретарь СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзетай уулзаха юм. Анголодохи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулгын хэрэгые хурдадхаха харгы замуудые хоёр тала зүбшэхэ, Германиие нэгэдүүлгын асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэхэ, хоёр талын харилсаанай асуудалнуудые зүбшэхэ.

ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

БЕРЛИН. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр ГДР-эй Арадай палатада үнгэргэгдэһэн һунгалтын үедэ үрна руу табигдаһан бюллетенүүдые тоолоһоной дүнгүүд абтаһан тухай баримта мэдээнүүдэй ёһоор, «Германиин түлөө консервативна холбооной» кандидадууд эгээл олон дуу абаба — 48,15 процент. Христианско-демократическа союз, «Немец социальна союз», «Демократическа дабшалта» гэһэн мэтэ партинууд энэ холбоондо ородог юм. Тиигэжэ мүнөө үедэ абтаһан баримта мэдээнүүдэй ёһоор, энэ партинууд ороной парламентдэ 193 һуури абаха.

Һунгагшадай 21,84 процентнь — Германиин социал-демократическа партиин түлөө, 16,33 процентнь демократическа социализмын партиин түлөө дуугаа үгөө. Һунгалтада хабаадаһан 24 партинуудаһаа, хүдэлэлһөө 6 партинууд ... «Союз-90» (2,9 процент), демократическа тариалшанай парти (2,19 процент) удаадаха һууринуудта гараба.

Түбэй һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Петра Блессин мэдээсэнэй ёһоор, ГДР-эй 11,5 миллионһоо дээшэ эрхэтэй гэхэ гү, али 93,2 процент һунгалтада хабаадаһан байгаа.

АГУУ ИЛАЛТЫН 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ЕНГҮҮД НЮТАГАА НЭРЛҮҮЛЭЭ

Түрэл Буряад-Енгүүд нютагһаа холо, Москва шадархи Люберцы хотодо ажаһуудаг Николай Васильевич Билунов тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

1989 оной хабар нютагайнгаа хүнтэй уулзаха ушар тудаа. Би Москвада, өөрынгөө басаганда байгаад, Николай Васильевичта хонходожо, ерэхыень урибаб. Тэрэ зүбшөөбэ. Теэд удаадахи үдэрынь манда хонходоод: «Хүлисэгты намайе, бэемни тиимэ һүрхэй бэшэ байна. Та ерэжэ шадахагүй гээшэ гүт?» —гээд, яагаад тэдэнэйдэ хүрэхые хөөрөөд үгэбэ.

Нютагаймни хүн намайе ехэ хүндэмүүшээр угтаба. Элбэг баяар түхеэрэгдэһэн гурбан таһалгатай байрынь ууҗам зал соо һуунабди. Гэр бүлынь альбомуудые харанаб. Түрэл тоонто Нарин һууриндаа тэрэнэй дуратай гээшэнь! Тус һуурин Ангар мүрэндэ шудхадаг Оно голые үгсэжэ оршодог Енгүүд гэжэ ехэ тииргэнэй нэгэ хубинь болоно. Альбомой түрүүшын нюурта үнгэтэ шэрэ будагаар «Эсэгын гэр» гэжэ аржытар бэшээтэй. Доронь няалгаатай фото-зураг дээрэ — бишыхан модон гэр. «1911 оной апрелиин 21-дэ алтан дэлхэйе түрүүшынхеэ хараһан, эдир залуу наһаяа үнгэргэһэн гэр нангин»,— гэжэ бэшээтэй. Саашань түрэл һууринай шарай, эхэ, эсэгэ, аха, дүүнэр, түрэлхидэй фото-зурагууд.

Москвада түрэһэн, өөдөө болоһон тэрэнэй үхибүүд Енгүүдтэ булта ерэһэн байха. Гурбуулаа дээдэ һургуули дүүргээд, эрдэмтэд болонхой. Светлана басаганиинь, Борис хүбүүниинь — түүхын эрдэмэй кандидадууд, Владимир — экономическа эрдэмэй кандидат. Светлана Николаевна Билунова —эрдэмэй эмхи зургаанай директор, Владимир Николаевич Билунов — Ленинэй нэрэмжэтэ Сэрэгэй академиин багша, полковник. Борис Николаевич Билунов МГУ дүүргээд, тэндээ доцентээр хүдэлөө. Һүүлшын 10 жэлэй туршада КПСС-эй ЦК-гай аппарадта, Үзэл сурталай таһагта ажаллана. Үхибүүдынь булта гэр бүлэтэй, өөһэдөө үхибүүд, ашанартай болонхой.«Москвада ерэхэдээ, ганса Билунов байдаг бэлэйб, харин мүнөө арба гаран Билуновтон болонхойбди», — гэжэ Николай Васильевич хөөрэнэ.

Түрэл нютагтаа дуратайень иимэ нэгэ ушараар гэршэлэе. Тэдэнэйдэ байхадамни, тоти шубуун коридор сооһоо ниидэжэ ерээд, мүр дээрэмни һуушаба. Сошоһондоо: «һүй, энэ юу гээшэб?» — гэжэрхибэб. Харин тэрэмни мүр дээрэһээмни: «Би буряадби, Буряад-Енгүүдэй Шурик Билунов гээшэб», —гэжэ харюусаба. Гайхаһан гээшэмни. Дуугардаг тоти шубуудые урдань гансал кинодо хараһан байгаа ха юмбиб.

Енгүүдтээ Билунов 1930 оной сентябрь хүрэтэр ажаһуугаа юм. Тэрэнэй түрүүшын багша байһан минии аба Сергей Тугутхонович Скольжиков тухай тэрэ талархал ехэтэйгээр дурдана. Минии абга Василий Тугутхонович Скольжиков тухай бүришье халуунаар хөөрэнэ. Аймагай газар тарялангай таһагые даагша байхадаа, тэрэ комсомолой Боохоной райкомой залуу секретарьта зүбшэл үгэжэ туһалдаг һэн ха.

Н. В. Билунов арбан найматайдаа Енгүүдтээ ажаллажа захалһан юм. 1929 ондо залуу комсомол хүбүүн Хара-Нохойто, Шоотой, Нарин һууринуудые нэгэдхэһэн «Знамя труда» колхоз эмхидхэлсэһэн байна. 1930 оной сентябрь соо тэрэниие ВЛКСМ-эй Боохоной райкомдо дуудаба. Түрүүн нэбтэрүүлгын хүдэлмэриие ударидагшаар хүдэлөө, хожомынь комсомолой райкомой секретаряар һунгагдаа. 1932 оной январь соо партиин обкомой секретарь М. Н. Ербановай телеграммаар республикын Хүдэлмэришэн-таряашадай инспекциин наркомадай аппарадта хүдэлхэеэ дуудагдаба.

Ехэ шаналалтайгаар Николай Васильевич А. А. Маркизов тухай хөөрэнэ. Тэрээнтэй суггаа 1931 оной ноябрь—декабрь һаранuудта Боохоной райондо ороо һо гүрэндэ тушаалгын талаар хүдэлмэри ябуулалсаа һэн. Тэрэ үедэ А. А. Маркизов ВКП(б)-гэй областной хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ, партиин обкомой болон Буряад-Монголой АССР-эй Совнаркомой онсо эрхэтэ этигэмжэтэ байһан юм. Ардан Ангадыкович үнэн сэхэ, партида бэеэ үгэнги, дүүмэр зониие үмэгшэлдэг хүн һэн. Михей Николаевич тэрэнэйл зууршалгаар Билуновые республикын Хүдэлмэришэн-таряашадай инспекциин наркомадай аппарадта хүдэлхыень дуудаа һэн ха. «Арадай дайсан» гэжэ гэмнэгдээд, Маркизовай тушаагдаһан тухай мэдээн тон сошордомо байһан юм. Николай Васильевич хуурмаг энэ гэмнэлгэдэ дотороо этигэжэ ядан, удаан голхоржо гашуудаһан байгаа.

1933—1935 онуудта Алас-Дурнын тусхай Улаан тугта армида алба хэһэн байна. 1934 ондо эхин шатын командирнуудай һургуули дүүргээд, сэрэгэй частиин ВЛКСМ-эй бюрогой харюусалгата секретаряар һунгагдаа һэн.

Болзорто албаяа дүүргээд, 1935—1941 онуудта Москвада Карповай нэрэмжэтэ гүрэнэй химфармзаводто сэрэгэй гуримтай харуулай начальнигаар, клубые даагшаар, олон хэлэгтэй «Карповец» газетын редактораар хүдэлөө, заводой парткомой гэшүүнээр һунгагдаа.

1939 оной май һараһаа декабрь хүрэтэр албанда дахин элсүүлэгдэжэ Халхын-Голой хёмороондо 23-дахи артполкын батарейн командир байгаа.

Буряад-Енгүүдэй дунда һургуулида географиин багшаар хүдэлхэдөө, би хизаар ороноо шэнжэлэлгын кружок хүтэлбэрилдэг һэм. Тиихэдээ Енгүүдэй залуу үетэниие тэдэнэй эсэгэнэрэй, үбгэ эсэгэнэрэй, аханарай жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхые оролдодог байгааб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад тухай материал суглуулха гэжэ шиидээд, түрэл нютагһаа гадуур ажаһуудаг хүнүүдтэ бэшэг эльгээжэ захалбабди.

Тэрэшэлэн Н. В. Билуновой түрэлхидһөө адресыень мэдээд, Люберцы хото бэшэбэбди. Тэндэхи сэрэгэй частиин кадрнуудай таһагай начальник Рогачевһоо иимэ бэшэг абабабди: «Подполковник Н. В. Билунов, 1938 онһоо КПСС-эй гэшүүн, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ сэрэгэй политическэ академи дүүргээ. Халхын-Гол дээрэхи хёморооое усадхалгын үедэ 23-дахи артиллерийскэ полкын батарей командалхадаа, һүбэлгэн бэрхэ командир гэжэ толороо...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ 1941 оной ноябрьһаа бронепоездые командалхадаа, ямаршье эрхэ байдалда тэбдэжэ яарадаггүй, байлдаанай жолоо алдадаггүй гэжэ харагдаа...

Табигдаһан дайшалхы зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэдээ, зэмсэг хэрэгсэлээ, хүн зоноо алдадаггүй байгаа. Гудерианай танкова армиин бүридэлдэ ородог дивизи бута сохилгодо амжалтатайгаар хабаадалсаа...

Албанай талаар нүхэр Билунов һайн офицер, эмхидхэлшэ гэжэ тоологдодог, шадамар бэрхэ хүн гэһэн суутай, частиин ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Дайнай дүүрэтэр правительствын 9 шагнал абаа.

1941—1969 онуудта бронетанкова сэрэгүүдтэ болон Агаарай Сэрэгэй Хүсэнүүдтэ офицерскэ тушаалнуудта алба хээ. Тусхай бронепоездын командир байгаа. Авиациин эхин шатын мэргэжэлтэдэй һургуулиин политотделэй начальник байхадаа, 1956—1958 онуудта КПСС-эй райкомой гэшүүнээр һунгагдаа. 1953—1956 онуудта политикын талаар тылэй начальнигай орлогшоор алба хээ. Энэ үеэр политотделэй дэргэдэхи парткомиссиин секретаряар һунгагдаһан юм. 1958—1969 онуудта эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин талаар сэрэгэй частиин политотделэй инструктораар, һүүлшын арбан жэлэй туршада таһагай начальнигаар алба хээ, хэдэн жэл соо частиин захиргаанай партбюрогой секретаряар һунгагдаа».

Сэрэгэй алба хэхэ үедөө нютагаймнай хүбүүн Ярославлиин сэрэгэй училищи, Ленинэй нэниитын, сэрэгэй-патриотическа академи дүүргэһэн байна.

Запаста гараһанай һүүлээр 1969—1983 онуудта Н. В. Билунов Люберцы хотын электротүхеэрэлгэнүүдэй туршалгын заводто кадрнуудай таһагай инспектороор, начальнигаар хүдэлөө. Хэдэн жэл соо заводой партийна организациин секретаряар һунгагдаа. Тэрэнэй үнэн сэхэ ажал, ниитын, оборонно-ниитын сэрэгэй-патриотическа эдэбхитэй хүдэлмэри «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, «Союзэнергын» Хүндэлэлэй дипломоор, «Социалис мүрысөөндэ илагша», «СССР-эй ГО-гой отличник» гэһэн тэмдэгүүдээр, СССР-эй ДОСААФ-ай Хүндэлэлэй тэмдэгээр сэгнэгдээ һэн.

Сэрэгэй бүлэглэл, округуудай партконференцинүүдэй, Московско областиин Ухтомско районой, Котово, Люберцы, Наро Фоминск хотонуудай районно, городской партконференцинүүдэй делегадаар нэгэтэ бэшэ һунгагдаһан юм. «Люберецкая правда» газетын эдэбхитэй хүдэлмэришэн бэшэгшэ байһанай түлөө КПСС-эй Люберецкэ горкомой үнэтэ бэлэг, грамотануудаар шагнагдаһан байха.

Хаанашье хүдэлхэдөө, Николай Васильевич эрдэм мэдэсэеэ, ажабайдалайнгаа дүй дүршэлые, эмхидхэхы шадабариие Совет Армиин албатадые хүмүүжүүлхэ, һүр хүсыень бэхижүүлхэ хэрэгтэ сүм зорюулһан намтартай.

Мүнөөшье СССР-эй Оборонын министерствын пенсионер Н. В. Билунов ДОСААФ-ай Люберецкэ горкомой парторганизацида ниитын хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлһөөр. 1988 оной апрель соо тэрээндэ «КПСС-эй зэргэдэ 50 жэлдэ» гэһэн тэмдэг барюулагдаа.

Буряад зомнай иимэ үреэл хэлэдэг гээшэ ааб даа:

Хорёогоор дүүрэн адуу
малтай болоорой,
Хүнжэлөөр дүүрэн хүбүүд,
басагадтай болоорой.

Мүнөө үедэ баһа шэнэ гуримаар үреэдэг:

Ажал хүдэлмэридөө
урагшатай байгаарайт,
Сэргэдэ уяха моритой,
ЦК-да хүдэлхэ хүбүүтэй
болоорой!

Н. В. Билунов эгээл иимэ үреэлтэй байгаа гээшэ аабза. Тэрэ үреэлынь үнэхөөрөөшье хүсэлдөө. Билуновой бага хүбүүн — Борис Николаевич партиин ЦК-да харюусалгатай тушаал эзэлдэг, шатараар спортын мастер, Московско сэрэгэй округой чемпион нэгэтэ бэшэ болоһон байна. Тэрэнэй Денис хүбүүн дунда һургуулияа мүнгэн медаляар дүүргээд, МГУ-гай түүхын факультедтэ һурана.

Николай Васильевич гушанартай болонхой. Түрэһэн Енгүүд нютагтаа ходо ерэжэ байдаг, нютагайхидайнгаа дунда ехэ хүндэтэй, тэдэнэй ажабайдалаар һонирходог, ажалайнь амжалтаар омогорходог, ажана байдалыень хаража хүхидэг гээшэ.

С. СКОЛЬЖИКОВА.

САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 45 жэлэй ойн баярай һайндэр дүтэлжэ байна. Энэ ехэ һайндэрые бүхы оромнай, республикамнай, тэрэ тоодо манай Онохой һууринай ажалшад нэрэтэй солотойгоор угтахаяа бэлдэжэ байна. Манай һууринда дайнай инвалидууд, энэ ехэ дайнда хабаадаһан 241 хүн тоологдодог. Харин дайнай болон ажалай ветеранууд бүхыдөө 1300 хүн юм.

Шэнэ жэлэй эхиндэ дайнай болон ажалай ветерануудай совет залуу үетэниие, һургуулинуудай, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай һурагшадые, залуу сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ асуудалаар жэл соо ябуулха хүдэлмэриингөө түсэб хэлсэжэ баталдаг юм. Энэ жэлэй эхиндэ иимэ түсэб табигдаа һэн. Мүнөө тэрэниие бэелүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой байгуулагдаһаар 72 жэлэй ойдо зорюулжа, дайнай ветеранууд сэрэгэй частьнуудта ошожо уулзалгануудые үнгэргэһэн, һонирхолтой хөөрэлдөө хэһэн байна. Энэ хүдэлмэри саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ. Тэрэшэлэн ажалай ветеранууд һургуулинуудай һурагшадтай уулзаһан байха юм. Иимэнүүд уулзалганууд дээрэ нацинууд хоорондын харилсаан, арадуудай хани барисаа бэхижүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Онохойн модоной комбинат дайнай болон ажалай ветерануудай гэр байрын асуудалда, тэдэнэй һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ анхарал хандуулжа, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Һүүлэй үедэ дайнай болон ажалай 12 ветеран болбосон түхэлтэй гэр байра абаа. Тиихэдэ Афганистанда дайлалдаһан 3 хүбүүн, дайнда үбгэдөө алдаһан хоёр эхэнэр баһал иимэ байратай болобо. Олон ветерануудай гэр байра заһабарилагдаһан, 5 хүндэ телефон табигдаһан байна.

Энэ жэлэй февралиин 8-да манай һууринай ветерануудай соведэй заседани боложо, ветерануудай һуудал байдал саашадань һайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Тиихэдээ абаһан тогтоол соогоо модоной комбинадай захиргаанда, партийна болон профсоюзай организацинуудта, ажалша коллективэй Соведтэ хандаһан байна. Энээн соо юун тухай хэлэгдэнэб гэхэдэ, модоной комбинат материальна урмашуулга болгожо, хүдэлмэришэдтөө 13-дахи салин түлэдэг гээшэ. Тэрэнэй 50 процентые эндэ хүдэлһэн пенсионернүүдтэ түлэхэ дурадхал оруулагдаа. Хоёрдохёор, тус комбинадай дайнай ветерануудта мүнөө ажаллажа байгаа коллективэй гэшүүдтэ үгтэдэг промышленна, эдеэ хоолой продуктнуудые абаха талон үгэхэ, гурбадахяар, комбинадай ветерануудта үгтэдэг нэгэ кубическа метр түлеэнэй сэн 1 түхэриг 20 мүнгэн болотор хямдаруулха гээд гүйгаа. Тиихэдэ гэр байрын түлөө түлбэриие 50 процентээр доошолуулха, ветерануудта үбһэеэ асарһанайнь болон бусадшье юумэ хэһэнэйнь түлөө жэлдээ хоёр дахин түлөөһэгүй машина үгэхөөр хараалагдана. Тэрэшэлэн ветерануудта бэеэ аргалуулха түлөөһэгүй путёвко үгэхэ, үмсын гэртэйшье һаань, болбосон түхэлтэй гэр абаха эрхэ олгохо гэхэ мэтын асуудалнуудые тогтоол соогоо табиһан байна.

Энэ тогтоолыень комбинадай

«САГААН ҺАРЫН ДАНГИНАНАР»

Ага нютагта Сагаалган түрүүшынхиеэ хуулита ёһоор энэ жэлдэ тэмдэглэгдэжэ, олоной анхарал татаһан, хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулһан байна. Сарюун һайхан манай дайдада Сагаалган мүнөөшье үргэлжэлһөөр. Тэрээнэй гэршэ — һаяхан Агатосхондо «Сагаан һарын дангина» элирүүлгын окружной харалган үнгэргэгдэжэ, баяр дээрэмнай баяр нэмээлсэбэ. Нютаг нютагта, һуурин, тосхонуудта үнгэргэгдэһэн иимэл хэмжээ ябуулгада шалгарһан 28 басагад, бэреэд, абгайнар «Октябрь» кинотеатрай тайзан дээрэ гаража, нютаг нугынгаа нэрэ түрые, эхэнэр хүнэй һүр һүлдые хамгаалба. Эхэнэр хүн хадаа гал гуламтынгаа эзэн, нютаг зонойнгоо, айл аймагайнгаа һэшхэлынь, сэдьхэлынь, гэрэлтэ һайхан шарайнь гээшэ ааб даа. Эгээл тиимэһээ Ага нютагаймнай арюун һайхан дангинанар конкурс-харалганай үедэ аялдар налгай абари зангаа, сэбэр һайхан шэг шарайгаа, сэдьхэл бодолойнгоо сэсэн мэргэниие, тунгалаг номиниие, гарайнгаа арбан хурганай бахатай ураниие маанадта харуулаа һэн. Мүн баһа дангинанарай түрэл арадайнгаа ёһо заншал, зугаа наада мэдэдэгынь, эдеэ хоол элбэг дэлбэгээр, амтатай һайханаар бэлдэдэгынь энэ харалгада элирбэ.

Онсо һонирхолтой энэ хэмжээ ябуулгые залан хүтэлэгшэд — округой соёлой таһагые даагша Баяр Мүнхэжаргалов, «Сагай амисхаал» гэжэ телевизионно дамжуулгын редактор Баяр Баясхаланов гэгшэд түрүүлэн сугларагшадые сагаан һарын һайндэрөөр гүн сэдьхэлһээ амаршалаад, тэдэниие харалганай жюрин гэшүүдтэй, энэ хэмжээ ябуулгада хабаадалсаха дангинанартай танилсуулба.

Окргүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. Ж. Жамсаранов гэр бүхэндэ гал гуламтымнай ошые дэгжээхэ нангин үүргэтэй басагад, бэреэдтэ, абгайнар, эжынэртэ «Сагаан һарын дангина» элирүүлгын харалганда амжалта түгэс хабаадалсахыень арадай депутадуудай окружной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүгһөө хүсэбэ.

Мүрысөөнэй эсэсэй дүнгүүдтэ түшэглэн хэлэхэдэ, округой түрүүлэгшын хүсэһэн хүсэл, хэлэһэн үреэл бодото дээрээ бэелээ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Энэ харалган Агада түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэбэшье, эмхитэй байжа, сугларһан олон нүхэдэй зүрхэ сэдьхэлдэ, ухаан бодолдо бүхөөр хадуугдаа. Ушар юуб гэхэдэ, түрэл арадаймнай ажабайдалтай, ёһо заншалтай, ажал хүдэлмэритэй нягта холбоотой ондо ондоо 7 зүйлөөр харалган үнгэргэгдэжэ, басагад, бэреэд гансал гоё һайханаа олондо харуулаа бэшэ, харин, энэ хөөрөөнэйнгөө эхиндэ тэмдэглэһэнэймнай ёһоор, эхэнэр хүнэй эди шэди, арга шадабариие элирхэйлжэ туршаһан байнад.

«Сагаан һарын дангиные» элирүүлгын конкурсын үедэ «Октябрь» кинотеатрай тайзан дээрэ округоймнай уран бэлигтэн хүгжэм дуугаа, хатар наадаяа бэлэглэдэг байба. Тиигэжэ энэ хэмжээ ябуулга удха түгэлдэр һайндэрэй шэнжэтэй болобо.

Эсэстэнь конкурс-харалгын дүн согсолон гаргахада, Урда-Ага нютагай түлөөлэгшэ Снежина Дондокова бүхы юумэндэ адли тэгшэ арга шадабарияа харуулжа, «Сагаан һарын дангина» болон тодоржо, улаан торгон лентээр, окргүйсэдкомой байгуулһан тусхай үнэтэ бэлэгээр — эрдэниин зүйлөөр шагнагдаба.

Могойтын районой Ушарбай нютагай түлөөлэгшэ Бальжима Чимитова «Сагаан һарын сарюун дангина» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, шаргал торгон лентээр, алтан һиихээр, бэһэлигээр урмашуулагдаба. Агын районой Шулуута нютагай Сэсэг Тумурова «Сагаан һарын дорюун дангина» гэһэн нэрэ соло энэ харалган дээрэ зүүжэ, нютагайхидаа нилээдхэн баясуулхын хажуугаар, ногоон торгон лентээр, алта, мүнгэн зүүдхэлээр шагнагдаба. Сэхыень хэлэхэдэ, харалганда илагшаднай залуушуулшье һаа, ажабайдалай амта жэмтэ үзэһэн, гэр бүлэтэй, хэдэн үри хүүгэдые хүмүүжүүлжэ ябаһан нүхэд юм.

Зүгөөр айдар залуу, арюун сэбэр басагад энэ харалганда олоор хабаадалсабашье, буряад зонойнгоо ажабайдалтай, түрэл арадайнгаа ёһо заншалтай, эхэнэр хүнэй ажал хэрэгтэй холбоотой зүйлнүүдые мэдэхэ талаар абиртажа, шангай һууринуудта гаража шадабагүй. Хойшодоо энэ ушар Ага нютагай олониитын, хүн бүхэнэй, түрэлхидэй һанаа сэдьхэл зобоохо ёһотой. Ушар юуб гэхэдэ, манай залуу болон дунда үетэнэй зарим түлөөлэгшэд ёһо заншалаа мартаһан, буряад арадайнгаа гүн ехэ баялигые гээһэн байна бшуу. Тиимэһээ «Сагаан һарын дангиные» элирүүлгын окружной харалган гансал гоё һайхан басагад, бэреэдыемнай тодорхойлбо бэшэ, мүн арадайнгаа ёһо заншал сахиха талаар бии байһан дутагдалнуудыемнай элирүүлбэ гээшэ.

Б. ГАРМАЖАПОВ,
манай корр.

ҮХИБҮҮДЭЙ ҮҮСХЭЛ

Пионернүүдэй городской ордондо һаяхан һонирхолтой ярмаг болобо. Энэ үдэрые үхибүүд удаан һанажа ябаха байха. Хэдэн хоног урид ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ һэн. Элдэб амтатай бариһан, шанаһан эдеэ хоол, янза бүриин нааданхайнууд бэлдэгдээ. Үхибүүдэй хубсаһан оёгдоо бэлэй. Ехэ концерт харуулагдаха гээд шиидхэгдээ һэн.

Ярмагай үедэ энэрхы сэдьхэлэй жасада мүнгэн оруулагдаа юм. Эндэ эгээл түрүүлэн 38-дахи һургуулиин коллектив 82 түхэриг 75 мүнгэ оруулаа.

Үдэрэй 12 сагта ярмаг эхилээ һэн. Сайлалгын газарнуудта хүбүүд, басагад олоороо сугларжа, эдеэ хоолһоо ехэтэ амтархажа хүртэнэ.

Ярмагһаа 309 түхэриг энэрхы сэдьхэлэй жасада оруулагдаа һэн.

Манай ордоной дэргэдэ эмхидхэгдэһэн арадай инструментнүүдэй оркестр түрүүшынгээ концерт табижа, үхибүүдые баясуулба. Нохой һургадаг кружогой гэшүүд мүн бэлиг шадабарияа харуулаа.

Дуунай-инструментнүүдэй ансамблиин аялга хүгжэм доро 2-дохи һургуулиин һурагша Вася Гавинс «Олеся» гэжэ дуу гоёор дуулаба.

«Хүн бүхэн энэрхы зөөлэн сэдьхэлтэй байһай»— иимэ үгэнүүдээр үхибүүдэй энэ һайндэр түгэсэһэн юм.

Пионернүүдэй ордонгой коллектив хүүгэдэй жасада 2000 түхэриг мүнгэ орууланхай.

Г. БЕЛОУСОВА,
Пионернүүдэй городской ордонгой хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Дуратай юумэеэ абагты». 2. «Амтатай гээшэнь».

СОНОСХОЛ

Мартын 22-то Политическэ гэгээрэлэй байшангай Ехэ зал соо буряад хэлэн дээрэ ээлжээтэ лекци үнгэргэгдэхэнь.

«ДАСАНДА БАРЛАГДАҺАН НОМ СУДАРНУУД» гэһэн темээр лекци Буряадай Ниитын эрдэмэй институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Дандар Базаржапович ДАШИЕВ уншаха.

Лекци 18 час 30 минутада эхилхэ юм. Буряад үгсаатанай соёлой түүхээр һонирходог бүхы хүнүүд уригдана.

Спорт — Спорт — Спорт

ҮХИБҮҮДЫЕ ҺУРГАНА

— «Дзержинец» гэжэ үхибүүдэй сэрэгэй-спортивна клубта манай соведэй гэшүүд туһалха гэжэ ехэ оролдолго гаргана. Энэ хадаа манай хэмжээ ябуулгануудай гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно,— гэжэ Бэшүүрэй интернационалистнуудай соведэй түрүүлэгшэ А. Ф. Онуфриенко хөөрэнэ.— Мүнөө энэ клубай хүдэлмэри һайжаруулагданхай, гэбэшье үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй.

Сэрэгшэд - интернационалистнууд, тэдэнэй нэгэн Сергей Стратов элдэб кружок, секцинүүдые эмхидхэһэн байха юм. Эндэнь самбо, ушу, мотоспортын секци бии.

Тус клубай филиалнууд Буй, Бага-Куналей, Поселье һууринуудта эмхидхэгдэнхэй. Үхибүүдые сэрэгэй техникэтэй һайнаар, дүтөөр танилсуулхын тула хуушан техникэ худалдажа абаха гэжэ шиидэһэн байна.

— Сэрэгшэд - интернационалистнуудай соведэй эмхидхэһэн хэмжээ ябуулгада үхибүүд ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Аха классуудай һурагшадта Афганистанда совет сэрэгшэдэй үмдэһэн хубсаһа оюулха, үгышье һаа, сэрэгэй частьһаа худалдажа абаха хүсэлэнтэйбди,— гэжэ Александр Федорович хөөрөө һэн.

Т. НАГАЕВА.

ЭДИРШҮҮЛ БЭЛЭДХЭЛТЭЙ БАЙБА

Хэрэн тосхондо Советскэ Союзай Герой Жамбал Ешеевич Тулаевай дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөн болобо. Эндэ эдир боксернуудай дунда түгэсхэлэй наадан үнгэрбэ.

Захааминай, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Яруунын, Түнхэнэй районуудай, Улаан-Үдэ ба Гусиноозерск хотонуудай 150 боксер гурбан үдэрэй туршада чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэбэ.

Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр 29 боксер рингдэ гараа. Түнхэнэй районой Хойто-голой, Моондын дунда һургуулинуудай һурагшад 1977—1978 онуудта түрэһэн хүнгэн шэгнүүртэй Слава Сыренов Эрнест Убушеев хоёр бусадһаа түрүүлэн уулзаба. Эрид шангa тулалдаанда Слава булюу бэрхэ байжа, чемпион болобо. Удаадахи шэгнүүрнүүдтэ Яруунаһаа Сережа Ванчиков, Түнхэнһөө Чингиз Романов, Чингиз Мохоноев, Баир Шангинов, Тимур Маншеев, Захааминһаа Аюр Жамбалов, Гусиноозерскһоо Баясхалан Чимитов, Сэлэнгэһээ Слава Доржиев, Цырен Тубаев, Бэшүүрһээ Саша Санжижапов, Женя Рябов, Саша Жилин, Виталий Протасов, Түнхэнһөө Баир Ангаров, Бэлигтэ Галданов гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгараа.

1974-75 онуудта түрэһэн боксернуудай дундаһаа Түнхэнэй Коля Лазарев, Буянто Лудупов, Гармажап Манзарханов, Алеша Шалбаков, Витя Миронов, Улаан-Үдын Роман Григорьев, Мэргэн Надмитов, Гусиноозерскын Алеша Цыремжитов, Вова Казанцев, Түнхэнэй Саша Шойбонов, Борис Дашеев, Бэлигто Маншеев, Гусиноозерскын Сережа Мехович гэгшэд чемпионууд болобо.

Боксын һайн техникэ харуулһан, оньһон аргатай байһан Чингиз Романов Мэргэн Надмитов хоёр тусхай шанда хүртэбэ. Мүн наадананай гоё һайхан тулалдаа харуулһан Баясхалан Чимитов Коля Лазарев хоёр шалгарба. Илалта түйлахын түлөө эрмэлзэһэнэй түлөө гэһэн шагналда Саша Еранский хүртөө. Харин Бэлигто Салдаков оньһон аргатай, эрэлхэг зоригтой бөксёр гэһэн тусхай шангаар шагнагдаа. Наадана эрхим боксерой нэрэ зэргэ Гармажап Манзархановта олгогдоо.

Б. ШАРАКШИНОВ.

УҺАНАЙ АЮУЛҺАА ҺЭРГЫЛЭЕ!

Уһанай аюулһаа бэеэ һэргылхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, уһанай аюулһаа бэеэ һэргылхэ хэмжээнүүдые саг соонь абаагүй һаа, гэнэ усалда ороходнь холо бэшэ гэжэ мартаха ёһогүйбди.

1989 ондо манай республика дотор 112 хүн уһанда орожо наһа бараа һэн. Тэдэнэй 31-ниинь үхибүүд, тэдэн сооһоо 18-ниинь һаял долоон наһаяа гүйсэжэ ябагшад байха юм. Жаахан үхибүүдые харууһагүй яашье орхижо болохогүй бшуу.

Үнгэрһэн жэлэй август һара соо Сэлэнгын районой Тохой һууринда 1 жэлтэй Игорь Н. июнь һарада Закаменск хотодо, жэл хахадтай Игорь Ж. Заир Д. гэгшэд уһанда орожо, наһа бараһан байна. Март һара соо Баргажанай районой Онёо голой мүльһэн дээрэһээ дүрбэн наһатай Коля Д. сүмэрэн орошоһон юм. Сентябрьда Захааминай райондо 4 наһатай Альбина Б. уһанда шэнгэһэн байгаа.

Зунай һаранuудта илангаяа олон хүн уһанай аюулда ороно. Нёдондо зун 74 хүн уһанда шэнгэһэн юм.

Хэды олон хүн иимэ шиирэг наһандаа наһа барана, хэды олон хүн үншэрнэ гээшэб?

Үнгэрһэн жэлэй хабар мүльһэнэй хайлажа байха үеэр 17 хүн мүльһэн дээрэһээ сүмэржэ, наһа бараһан байха юм.

Уйдхар гашуудалтай эдэ мэдээсэлнүүдые бэшэхэньшье хүндэ һаань, хүн зоноо уһанай аюулһаа һэргылхэ, саг соонь дуулгажа байха бидэнэрэй нангин уялга болоно.

Уһан дээрэ болгооможотой, һэримжэтэй ябахыетнай, республикын соведэй уһанай аюулһаа хамгаалха бүлгэмэй гэшүүд, үшөө дахин таанадтаа һануулна.

С. ХАРХАНОВА,
Республикын соведэй уһанай аюулһаа хамгаалха бүлгэмэй ахамад инструктор.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
«Иоланта»— в 19.
Бурятский театр драмы имени Х. Намсараева
«Сагаан һарын найр» (Праздник Белого месяца)— в 18.
Русский театр драмы
«Лолита»— в 19.30.

«Дружба»
«Зимнее утро»— в 9.40, «Налево от лифта», «Кингсайз»— в 11.20, 14.30, 18, 21.10.
«Родина»
Киноклуб «На экране — фантастика и приключения»— в 10, «Мистер Индия» (2 с.)— в 12, 15, 18, 21.
«Прогресс»
Красный зал —«Дом на Кэролл стрит»— в 9.30, 11.20, 13.20, 15-20, 17.20, 19.20, 21.20.
Зеленый зал —«В джазе только девушки»—в 10, 18.10, «Этот безумный, безумный, безумный, безумный мир»— в 12, 15, 20.20.
«Эрдэм»
Мультфильмы — в 9.40, «Зита и Гита» (2 с.)— в 11.20, 16, 18-30, 20.50.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-67; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана в ... канской типографии ... издата Бурятской А... ректор 2-40-45.
Н-00372. Зак. № 67.